

...töltsek.
...a kor.
...osságot fe-
...tereket és a
...sajtó attasé
...osságot hir-
...szükség al-
...palotákra,
...három or-
...le a sajtó-
...iskóban saj-
...150.000 lej a
...ték el, hogy
...álták, ugyan-
...változatlanul
...isszuk meg
...r lapján ki-
...ki naponkint
...állodai szo-
...horribilis
...alapon.
...pénzt amikor
...Ezután a
...akik spa-
...körüli. Kirá-
...ppen itt az
...nak építkezé-
...nem kell fi-
...ma meg lesz
...k, aki szerint
...yosan terheli
...bb az a men-
...az állammal
...nemzeti pa-
...el, hogy igen
...ki.
...sok és a veres-
...ót ültettek az
...parasztpárt
...nevezett ki.
...gy küldjenek
...en 3 köztiszt-
...es ez a bizott-
...es tisztviselő-
...eseket.
...beszél ezután.
...a javaslat-
...vita bezárását
...azonban elvet-
...ék, még pedig
...módosítások
...gy a kormány
...t adókat, vi-
...nappal életbe-
...zista a nyug-
...szólal fel, Va-
...előadja, hogy
...gyarat az év
...jével birságol-
...ngedték. Kér-
...esi a büntetés
...öntése Adam
...illetően nem
...A bukaresti
...odott hangon
...et. Az Adeve-
...bizottság által
...ulságosan ki-
...ítás súlyossá-
...t a kamarát
...alkozik a Ka-
...történt sajná-
...tatálja, hogy
...ák honosítani
...ben is, ah-
...lóan érvénye-
...azonban nem
...zokásoknak a
...api kizárás és
...án bizonyára
...a román par-
...kedni.
...cia konverzió.
...ancia állam-
...került össze-
...zállalékát kell
...ajdonosoknak,
...s félszázalékos
...nt kétmilliórd

Taxa postală
...
Szerkesztőség
...
Budape
8

ÚJ KELET

ESZDŐPOLTI ALNAPLAP

Ara 5 lej
Bérmentien
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő. Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő. Str. Sf. Constantin Nr. 21.
Péntek, 1932 szept. 30.
5692. ÉV
ELUL 29.
XV. ÉVF.
224. SZÁM

A rumkirály halála

Azt tartják, hogy a vitéz katonának édes és dicső a harcúterén elesni, Ezért is mondják, hogy a katona a becsület mezején esik el.
Ha a katonának a harcúter az a legmegfelelőbb hely, ahol életét befejezheti — nem lehet kétséges, hogy egy amerikai rumkirály és csempészfőnök számára — pályatársainak golyója adhatja meg a legbiztosabbnál is több üdvözülési módot.
Bloomot, az amerikai rumkirályt gangszterek golyója terítette le, tehát annak a becsületnek a mezején esett el, amelyet értékenyebb izlésű emberek a becsületesség mezejének neveznek.
Bloom a szeszcsempészet frontján lelte hősi halálát és ebben a tekintetben tragikusabb, de egyben kivételesen sors jutott neki amerikai dollármilliomos-társainál, akik rendszerint ágyban és párnák között fejezik be törvényesített keretek között mozgó gangszteri pályafutásukat.
Bloomnak az volt a tragikum, hogy neki már sikerült királyi méltóságra verődnie, nyugalmas és fényűző palotát építtetnie Newyork közepén, míg kezdő pályatársainak még ezideig nem sikerült, illő lett volna tehát, hogy visszavonuljon és átengedje a teret a még kevésbé jóllakott, de annál ambiciózusabb új nemzedéknek.
Bloom azonban úgy érezte, hogy dollármilliói még elbirnak egy kis hízalokurát s mindaddig, míg a bizonyos védekező hájjal nem rendelkeznek: joga van versenytársait koplálókúrán tartania.
Vetélytársai azonban, akik mentalitásukban és erkölcsükben nem estek messze tőle, ellenkező véleményen voltak.
Es mert a két vélemény kiegyenlíthetetlennek látszott: a kiegyenlítésre a lehető legrövidebb utat választották.
Egyszerűen agyonlőtték Bloom urat.
Legyen Bloom urnak könnyű a föld, mint amilyen könnyű volt a lelkiismerete.
S nyugtassa az a tudat a másvilágon, hogy az utána következő rumkirály alighanem hasonló sorsban fog részesülni.
Ha ugyan akkoriban még lesznek rumkirályok...

Hitler meg nt jósol

Mint hogy idegvisága miatt Hitlert saját párthívei örültek akarják deklarálni, ez az ur, nyilván, hogy ne deza-
...vájlja barátjait, beállott jónak. Akikről a régi jó időkben köztudomású volt és ma is az, hogy felőrültek. Eddig is jósol, de ez nem ment túl azon a határon, amelyet a hitleri program meghuzott.
Jósolta a Harmadik Birodalmat a maga fantasztikus és az örület határára belül mozgó fantasztikumával, jósolta főleg az autarkiót, ami azt jelenti, hogy Németország ezentul teljesen elzárja magát a külvilágtól, önmagát elelmezzi és ha nem terem elég gabonája, ha nincs is kielégítő állattenyésztete, ott vannak a vegyigyárak, ott vannak a híres professzorok, tessék, találjanak fel szintetikus uton előállítható emberi táplálékot. A feltaláló ebben az esetben zsidó is lehet.
Mihelyt Hitler Adolf közeljutott pártja gyarapodásával a kormányzat felé, a programjával nagy bajok voltak, mert hiszen realizálni kellett volna őket. Az örület realizálása pedig a német birodalom felbomlását jelentené. Hitler ur tehát átnyergelt forradalmárrá, Nem a gazdagok ellen forradalmasít, hanem Pápen kormánya ellen és pedig, amint azt bevezetés-
...képpen megirtuk, jóslási készséggel. Egy angol újságíró, aki még mindig komolyan veszi Hitlert, beszélgetést folytatott vele a jelen helyzetről. Hitlerek a jelenről kevés mondanivalója volt, a Pápen-kormány ellen nem is kell agítani — mondta —, ez a kormány annyira homokra van építve, hogy csak idő kérdése és pedig rövid idő, hogy összeomljan. Ez a kormány — háborog Hitler — Németországból a legteljesebb autarkiót akarja csinálni, amelyet csak a háboru előtti orosz cárizmushoz lehet hasonlítani.
Hitler ur tehát azt kifogásolja Pápen kormányában, amit tíz éven át ő maga hirdetett. Ennyire kisajátítani az ő programját igazán nem engedheti meg. Tehát

Az ottawai egyezmény ratifikációjához való ragaszkodás borította fel az angol nemzeti kormány egységét

A lemondott liberális miniszterek a világgazdasági konferencia utáni időpontra akarta kitolni a ratifikációt

London, szept. 29. A Daily News Chronicle szerint a szabad kereskedelem elvét valló miniszterek attól tették függővé bennmaradásukat a kormányban, hogy hajlandók-e minisztertársaik az ottawai egyezmény ratifikációs vitáját elhalasztani legalábbis addig, a

míg a tervbe vett világgazdasági konferencia befejezi munkáját s kiderül, hogy milyen új gazdaságpolitikát kell inaugurálni. A kormány nem járult hozzá a parlamenti vita elnapolásához s ezért következett be a részleges kormányválság.

Németország hajlandó visszatérni a leszerelési konferenciára, ha komoly leszerelési javaslatok kerülnek tárgyalásra

Berlin, szept. 29. Birodalmi kormány körökből újlag hangoztatják, hogy a német fegyverkezési egyenlőségre irányuló igény nem jelent egyebet, mint hogy Németországnak a létrejövő leszerelési megállapodások keretében ugyanaz a szabadsága legyen, mint minden más országnak arra, hogy védekező fegyverkezését országa szociális és nemzeti szükségleteihez idomsítsa. A birodalmi kormány sohasem igényelte, hogy ugyanolyan mértékben fegyverkezzen, mint Franciaország és a többi hatalmak, ámde ismételtlen meg kell állapítania, hogy csak az egyenlő elbánás és az egyenjóság hozhat enyhülést a népek viszonyában. Egyébként diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Németországban meg volna a hajlandóság arra, hogy a birodalmi gyűlési választások után visszatérjenek a leszerelési konferencia tárgyaló asztalához, feltéve, hogy addig komoly leszerelési javaslatok kerülnek a konfe-

rencia elé. Henderson állítólag ígéretet kapott ily irányban Neurathtól.
Ezzel szemben Genfben sem angol, sem francia részen nem volt olyan terv, amely Németország számára a fegyverkezési egyenlőségre vonatkozó igény tekintetében akár csak valamelyest elfogadható lett volna. Most általános az a benyomás, hogy a diplomácia rendelkezésre álló eszközei elapadtak.
Erre vezethető vissza, hogy Neurath báró német birodalmi külügyminiszter tegnap délután hat órakor elhagyta Genfet. A külügyminiszter délután résztvesz a birodalmi minisztertanács ülésén s jelentést tesz az aktuális külpolitikai kérdésekről. Erkezéséig a birodalmi minisztertanács belpolitikai ügyeket tárgyal le.
Egyidejűleg Henderson a német, olasz, csehszlovák, lengyel, spanyol és belga fődelegátusokkal folytatott eszmecsere után este elutazott Genfből.

jósol. Bejósolja ebben az intervjuiban, hogy:
„amennyiben Németországban a most hatalmon levő kormányférfiak továbbra is folytatják politikájukat, be fog következni a forradalom, amely sokkal hevesebb és kétségtelenül véresebb lesz, mint a francia forradalom”.
Hogy honnan veszi ezt a jóstehetséget ez a Hitler Adolf!
Eszünkbe jut a szélhámos rebberől szóló anekdota.
Terjesztik a hívei róla, hogy mindent előre megmond, minthogy péntek estéknél a szokásos ima után félóra hosszat beszélget az Uristennel.
Persze vannak a hívek között tamaszkodók is. Az egyik így kontrázza meg a rabbi barátjának a propagandáját:
— Aki ilyeneket mond magáról, az csak egy hazug ember lehet. Különben is a rebberől nem egyszer derült ki, hogy hazudott.
— Hazug ember — kérdi a másik megbotránkozva. — Hát hazug emberrel Isten szóba állhat?
Pontosan ilyen logika az, amivel Hitler próbálja magát jósnak feltüntetni.

Hangművésznők alkonya

Mindennek eljön az ideje — mondja Kohélet. Most eljött a hangművésznők alkonyának ideje. Jeritza Mária kamara énekesnő, a bécsi Opera neves tagja, Európa és Amerika zenei világának kedvence, aki csak a disztíngáltak, a nagypénzűek előtt énekelhet, mert a rádióban, impresszárióival kötött szerződése miatt, sem hallathatja szép hangját. Jeritza

Mária a legnagyobb márka ma a hangművésznők sorában és bizonyára az is marad sokáig. A kitünő hölgy, akit császári barátság segített karrierjéhez, néhány évvel ezelőtt egy botrány középpontjában állott. Nem pletykabotrány közep. pontjában, ilyesmi nem érhet fel hozzá, hanem botrány volt a titkárnője miatt, akinek fizetését egyszerűen nem akarta kiadni, abból a rengeteg arany és ezüst-fedezetű valutából, amiket különböző vendégzerepéseiből keresett. Jeritza Mária spórolós volt. Különös dolog, de a milliókat összeénekelő művésznő megérezte, hogy jönnek idők, amikor neki is lealkonyulhat. Ezért spórolt, ezért nem fizette ki titkárnőjének kicsiny járandóságát.
Az alkony tegnap kezdődött Bécsben. A hangművésznő első esetben érezte saját bőrén a krízist. Eddig mindig úgy volt, hogy fix pénzért énekel, semmi kockázata nem volt, mindezt a vállalkozók viselték. Most azonban meggyérültek az effajta vállalkozások és a művésznők saját kezelésben próbálják ki szerencsésjüket. Jeritza Mária is megpróbálta, de lecsuszott. Bécsben, ahonnan kiindult, Bécsben, amely a világ legzeneibb városa, Bécsben, ahol legerősebb a művésznő tábor, nem tarthatta meg hatalmas reklámmal behirdetett koncertjét. Jeritza Mária mindössze annyi jegyet adott el, hogy abból kifizethette volna a termet. De minthogy potyán nem énekel, egyszerűen lemondta a hangversenyt. Nem énekel a közönségnek: fűtyült a közönségre.
Viszont a közönség is fűtyült reá és így kivettek lettek.

VILÁG TÖRRE Háboru és béke a zöld asztalon

A népszövetségi tanács 68-ik ülészaka az általános gazdasági és politikai krízis, valamint három súlyos nemzetközi probléma jegyében vette kezdetét. Az ir szabád állam végrehajtó kormányának elnöke, Eamon de Valera, az 1916-ban halálraítelt „rebells” nyitotta meg ezt a komplikációk egész sorozatával megterhelt ülészakit. Téves volna azt hinni, hogy De Valera, a „nemzeti felszabadulás szimbóluma” új irányt fog adni a tanácsnak a nemzetközi problémák megvitatásában, ahol eddig, mint ismeretes, kizárólag az „erősek” és nagyhatalmak álláspontja győzedelmeskedett. A tanács elnökének lenni azt jelenti: lehetőleg a legnagyobb hidegvér megőrzésével „levezetni” egy U alakú asztal körül folyó tanácskozást, amelyen 13 delegátus, 1 főtitkár, 2 fordító, ugyanannyi gyorsíró, kisasszony, 100—200 újságíró, körülbelül 100 diplomata és 200—300 főnyi közönség vesz részt; felolvasni a titkár által előkészített komünikéket, átadni a szót a delegátusnak, aki felnyújtja az ujját és — semmi egyéb, Mintha csak azt mondanánk — levezetni egy futballmeccset. Ezt azért említjük meg, mert amikor híre járt annak, hogy az ir rebells elnökölni fog a tanácsban, a világsajtó jelentékeny része bizonyos nyugtalanságról tett tanúságot. Különösen a japánok kérdezték magukban folyton, hogy tulajdonképpen milyen meglepetéseket tartogat a számukra az imperialista államok esküdt ellensége, Eamon de Valera.
A fentebb említett három súlyos probléma a következő: 1. Németország memorandum a fegyverkezési egyenjóságáról. 2. A japán-kinai konfliktus, helyesebben Mandzsukuo hivatalos elismerése a japán kormány által mint független állam. 3. Bolivia és Paraguay háborúja.
Ma már mindenki egyetért abban, hogy Németország „uri” kormánya óriási diplomáciai baklövést követett el azzal, hogy visszavonult a leszerelési konferenciától. A Pápen-kormányt azt hitte, hogy Franciaország és Anglia meg fogják ijedni, ha Németország bejelenti távolmaradását a leszerelési konferenciától arra az esetre, ha nem adják meg neki az egyenjóságot a fegyverkezések terén, azt hitte továbbá a Pápen-kormány, hogy ijesztgetésével egyszerűen meg fogja pesztelni az egész leszerelési konferencia és a Népszövetség sorsát. Amint látjuk, az egyik feltevés sem vált be. A konferenciát pontosan úgy folytatják, mint azelőtt, csak éppen Németország, Magyarorszag és még egyhány ország delegátusának jelenléte nélkül.
A Pápen-kormány rövidlátására jellemző az a körülmény is, hogy még Olaszország szolidaritásában is tévedett. Noha Mussolini bejelentette, hogy csatlakozik a német „Gleichberechtigung” téziséhez, azzal azonban nem ért egyet, hogy Németország visszavonul a leszerelési konferenciától. Németország tehát ugyszólván izolálva van a fegyverkezési iránti követelésében. Már most az a kérdés, hogyan lehetne jótátenni ezt a baklövést? Mert világos, hogy Németország nem fogja tudni elviselni ennek az izoláltságnak a következményeit.
Kinában a napokban „ünneplték” (sic) Mukden megtámadásának évfordulóját egy „megalázódás napja” rendezésével. Ugyanakkor a japánok katonai diszfonulásokkal ünneplték meg imperialisista hadjáratunknak legújabb etapját. Mandzsuriától nyugatra sirnak, keletre ujjonganak és Genfben, a nemzetek metropolisában újból felvették a „konfliktus” körüli tárgyalásokat. A napokban fogják bemutatni a Lytton-bizottság jelentését, amely a népszövetségi körök általános meglepetésére nem kevesebb, mint 400 gépirásos oldalt fog tartalmazni a jegyzeteken kívül. Valószínű, de nem biztos, hogy ez a jelentés el fogja itélni a japán imperializmust, a japánok pedig, mihelyt megtudták a jelentés hivatalos

ismertetésének dátumát, azzal a kéréssel fordultak a Népszövetség tanácsához, hogy ne nyissák meg azonnal a vitát a jelentésre, ahnem várjanak hat hetet a jelentés ismertetése után. A japán diplomácia cinizmusa minden képzeltet felülmul. Hiszen mindenkinek szembetűnik, hogy ez az újabb sakkhuzás csak arra szolgálhat a japánoknak, hogy újabb „fait accompli”-k elé állítsák a Népszövetséget. Mi mindent nem lehet hat hét alatt csinálni? Annyi bizonyos, hogy még egy 400 oldalas dokumentumra sem kell hat hét. A kínai delegátus, dr. W. Yen természetesen tiltakozott, de a tanács nemcsak hogy nem utasította vissza a japán kérést, de a hat hetet, Sir Eric Drummond javaslatára még megtoldotta két héttel. Így tehát november végefelé kerül a Lytton-bizottság rapportja a tanács elé megvitatás céljából.

Megjegyzendő még az is, hogy De Valera tanácselnök arra kérte a japán delegátust, nyilatkozzék Mandzsukuo hivatalos elismeréséről, amire Nagaoka báró egész cinikusan és szokott irónikus mosolyával az ajkán azt felelte, hogy nem hajlandó a részletkérdésekbe bocsátkozni és erre éppen úgy, mint a jelentésre, majd csak „hat hét” mulva fog válaszolni...

Hogy a Bolivia és Paraguay népei között dúló véres harcok nem patrióta jellegűek, nem titok. Ellenben nyilvánvaló, hogy államfői hatalmak, a két szerencsétlen országot kiaknázó külföldi tőkecsoportok kényszerítették Bolíviát és Paraguayt a fegyveres hajbakapásra.

A harc tudvalevőleg a Gran-Chaco miatt tört ki. Gran-Chaco az egy Bolivia és Paraguay között elterülő, nagyjában sivatagjellegű terület, amely azonban igen értékes és kiaknázatlan természeti kincsekben gazdag. Bolivia, amely függetlensége mellett teljesen az amerikai Standard Oil Company pénzügyi befolyásától függ és így egyenesen az amerikai kormány fennhatósága alatt áll, amerikai utasításra erővel meg akarja szerezni a Gran-Chacot, hogy ilyenformán szabad utat nyerjen a Paraguay nevű folyóra s hogy ezen keresztül minden nehézség nélkül szállíthassa a Standard Oil Company birtokában levő petróleumot forrásainak termékeit Argentínába és Uruguayba. Viszont Paraguay, amely viszont Argentínától és Argentína az angol „Royal Dutch” (Deterding) pénzügyi befolyásától függ, azt a rendeletet kapta Angliától, hogy nem szabad a bolívia-csapatoknak behatolni a Gran-Chaco-ba, mert ez a „Royal Dutch” végét jelentheti. De ez nem minden. A hadsereggyárosok sem maradnak tétlenek, amikor arról van szó, hogy ebben a bolond „békevilágban” keresni lehet valamit. Patino, Bolívia önkirálya és Bolívia volt párizsi minisztere azon vette észre magát, hogy részvényei az utóbbi napokban 160 fontról 140-re szálltak le. Patino érdekei tehát abból állanak, hogy egy bolíviai győzelem esetén a szállítási lehetőségek megkönnyebbüljenek és a termelési költségek csökkenni fognak — tehát nagyobb jövedelem! Patino relációi Schneider-Creusot-ékkal igen kordialisak. Schneider szállítja Bolíviának az ágyukat, Patino Schneidernek a nyersanyagot. A kombináció világos. A Gran-Chacon cirkáló repülőgépek pedig nagyobbára angol márkát viselnek... Így fest a bolívia-paraguayi háború a valóságban.

Ismét kapható:

**Ganz Ábrahámné
Kóser
szakácskönyve**

**Leszállított ára:
Lei 180**

Kapható az UJ KELET könyvsz-tályában, a pénz előzetes beküldésével, vagy utánvétellel

Rövid és enyhe telet jósolnak a meteorológusok

Tegnap ötven fokos meleget mértek Bukarestben

Bucuresti-Bukarest, szept. 29. (Az Uj Kelet tud.) A fővárosban tegnap 50 fok Celsius meleget mértek le a napon délben két óraker. A hőség valóságilag türethetetlen volt már délelőtt tíz óraker. A meteorológiai intézethez be-futott jelentés szerint Romániában van csak megyék, ahol harminc nap óta egyetlen csepp eső sem esett. Augusztus második felében is csak valami csapadék volt az országban.

A hétfő délutáni földrengés, amelynek központja Görögországban volt és amelyet Bukarestben is regisztráltak,

nagy területen megmozgatta a légszlopokat, úgy hogy az időjárás megváltozást napról-napra várják. Érdekes hogy a földrengést elektromagnetikus lég hullámok előzték meg, amelyeket idegzavar és bódultság formájában Bukarestben is éreztek az emberek.

A bukaresti meteorológiai intézet prognózisa szerint az elmúlt évi husz-szú és kemény tél után ezidén rövid és viszonylag enyhe téli időjárásra van kilátás. A tél Bukarestben decemberben kezdődne és január végén már be is fejeződné.

Folyik az ügyészségi vizsgálat a kolozsvári bélyeghamisítási panamában

Néhány nap mulva lejár a letartóztatottak 30 napos vizsgálati fogsága

Cluj-Kolozsvár, szept. 30. (Az Uj Kelet tud.) A bélyeghamisítási panama ügyében Puscariu vizsgálóbíró folytat kihallgatásokat. A kolozsvári vizsgálat egyelőre csak arra szorítkozik, hogy a bukaresti ügyészség által vezetett vizsgálatot kontrollálja. Miután a bukaresti dosszié a legnagyobb rendben van és a bukaresti vizsgálóbíró az összes kihallgatásokat megejtette, Kolozsváron már kevés dolga van a vizsgálóbírónak a bélyeghamisítási ügygel.

Pár nap mulva le jár az első harminc napi vizsgálati fogságról szóló döntés és a letartóztatottak most már a

kolozsvári törvényszék elé kerülnek. A védők még a tárgyalás kitűzése előtt intervenáltak a vizsgálóbírónál, hogy miután a letartóztatottak valamennyien kolozsváriak, családjuk és egzisztenciájuk ide kötik őket, fogvatartásukra nincs ok és a foglyok szabadlábrahelyezését kérték. A védők szerint minden jel arra mutat, hogy miután az ügyben tisztázó vallomások hangzottak el, a bűntény minden részlete tisztázva áll az ügyészség előtt, a vizsgálóbíró még a harminc napos terminus lejártá előtt el fogja rendelni a letartóztatottak szabadlábrahelyezését.

Mégis Bukarestbe viszik a kolozsvári Román Operát?

Nagy riadalom az Opera tagjai között, akik öt hónap óta nem kaptak fizetést

Cluj-Kolozsvár, szept. 30. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári Román Opera megtette az előkészületeket arra, hogy a jövő héten megnyissa kapuit. Egyelőre azonban még nem bizonyos, hogy erre sor is fog kerülni. A kultuszminiszterium felvetették azt a tervet, hogy az ország állami operát Bukarestbe koncentrálják. Ezt oly módon képzelték el, hogy a szolistaik, az ének- és balettkar, valamint a zenekar értékesebb elemeit levinnék Bukarestbe a bukaresti opera megerősítésére. A megerősített társulat azután félét Erdélyben utazna és két-három hónapig Kolozsváron egy-egy hónapig pedig Nagyváradon, Aradon és Temesváron vendégszerepel-

ne. A minisztérium számításai szerint ez a koncentráció tíz millió lej megtakarítást jelentene az állam számára. A kolozsvári operának megszavazott 15 millióból ugyanis mindössze öt milliót emésztené fel a kolozsvári operatársulat egyrésztének Bukarestbe való átköltöztetése. A terv a kolozsvári opera tagjai között, akik egyébként sem kapták meg öt hónapja fizetésüket, hatalmas osternációt keltett. Legnagyobb részük Kolozsvárhoz van kötve személyi és családi kapcsolatok révén. Egyéb ként is tartanak attól, hogy az átköltöztetés folytán szerződés nélkül maradnak.

Ujra ideiglenes állományba helyeztek 27 rendőrségi tisztviselőt

Hatieganu Emil erdélyi miniszter ígéretet tett a rendőrtiszteknek, hogy a sérelmet reparálják

Cluj-Kolozsvár, szept. 30. (Az Uj Kelet tud.) Idestova már három éve hogy a nemzeti parasztpárt új rendőrségi törvényt hozott, mely teljes egészében átszervezte a rendőrséget. Ezzel kapcsolatban igazságtalanul ideiglenes állományba helyeztek egész sereg olyan rendőrtisztet, akik már tíz-husz éves rendőrségi működésre tekintenek vissza. A törvény sérelmes intézkedéseit már néhányszor reparálták és az ideiglenes állományba helyezett tisztviselőknél visszaadták a törvényben biztosított jogaikat.

Az elmúlt három év alatt azonban már félénként jöttek újabb intézkedések ebben a kérdésben és a tisztviselők sorsa rendkívül bizonytalan. Az ideiglenes állományban való helyezés ugyanis annyit jelent, hogy a tisztviselőket minden további nélkül elbocsáthatja az állam. Egy évvel ezelőtt a törvény az összes tisztviselőket ismét visszahelyezte régi jogaikba és ezzel a rendőrtisztviselők sorsa rendezettnek volt tekinthető.

Épen ezért keltett általános megdöbbenést a kolozsvári rendőrségen, hogy

szerdán újabb miniszteri rendelet érkezett,

mely huszonhét rendőrségi tisztviselőt ideiglenes állományba helyez. Ismét huszonhét olyan tisztviselőről van szó, akik évtizedes működésre tekintenek vissza és akiket igazságtalanul ér a minisztérium rendelete. A rendőrtisztviselők tegnap este megbeszélést tartottak és úgy döntöttek, hogy küldöttséget menesztenek Hatieganu Emil erdélyi miniszterhez, aki előtt feltárják panaszait a rendelet kérdésében. A delegációt dr. Clonta Eugen chesturai titkár vezette és annak tagjai Ursu Victor rendőrigazgató, Muresan és Nemes komiszárok, Ilea szubkomiszár, valamint Nagy és Crăian detektívek voltak.

A delegáció tagjai ismertették a miniszter előtt az érthetetlen rendeletet, mely évről-évre visszatér és állandó bizonytalanságban tartja a tisztviselői kart. Hatieganu Emil meglepetéssel értesült a rendőrtisztviselők panaszairól és kijelentette, hogy nem volt tudomása ilyen intézkedésről. Ígéretet tett arra, hogy intervenálni fog a kormánytól a rendelet visszavonása érdekében, mert meg van róla győződve, hogy a rendelet nem a rendőrség átszervezéséről szóló törvény szellemében bocsátott ki. A miniszter teljes mértékben megnyugtatta a rendőrségi delegációt, mely ezután abban a tudatban távozott, hogy rövidesen visszavonják a sérelmes intézkedést.

Elfoglák a dollártolvaj volt aradi rendőrtisztet

Sitariu komiszárt egy volt aradi detektív ismerte fel Lugoson

Arad, szeptember 29. Még augusztus 30-án történt, hogy egy éjszaka folyamán az Avram Jancu (Szabadság) téren Nichi Todor Amerikából hazajött iparostól — aki tudniillik illuminált állapotban volt — 450 dollárt loptak el. Az Amerikát járt iparos az éjszakát különböző vendéglőkben töltötte, ahol nagyobb mennyiségű alkoholt fogyasztott, majd kevésbé józan állapotban a Szabadságtéren keresztül a Fehér Kereszt szállóbeli lakása felé tartott. A téren két férfi csatlakozott mellé, akik román újságíróknak mutatkoztak be és barátságosan átölték a gyanútlan Nichi Todor. Az amerikai iparos másnap, amikor felkelt, csakhamar tisztába jött azzal, hogy az éjszaka folyamán miért volt olyan barátságos a két idegen ur: konstatalta ugyanis, hogy a pénztárcája, amelyben 450 dollár és 2-3 ezer lej volt — eltűnt. Nichi Todor azonnal jelentést tett az aradi rendőrségnek, amelynek részéről Margescu Mihály komiszár kezdte meg az ügyben a nyomozást, amelyet bravurosra hajtott végre.

Fél nap leforgása alatt megállapította, hogy Nichi Todor Sitariu II. és Lungulescu Péter, az aradi rendőrség két elbocsátott komiszárja fosztotta ki.

Még aznap sikerült az egyik tettest, Lungulescu Pétert elfogni, aki a rendőrségi kihallgatás során bevallotta, hogy a dollárlopást ő követte el Sitariu Illéssel együtt. Lungulescut a rendőrség nyomban őrizetbe vette, míg Sitariu megszökött. Az aradi rendőrség bünyűi osztálya Sitariu Illés kézrekerítésére körözö-levelet bocsátott ki s most ennek alapján vették őrizetbe Lugoson.

Jelenleg a lugosi rendőrségnél teljesít szolgálatot Darmon János volt aradi detektív, aki tudomást szerzett arról, hogy volt kollegája körözés alatt áll, Darmon detektív arról is tudomást szerzett, hogy Sitariu Illés Lugoson bujkál. Hosszabb nyomozás után a detektív megtudta az elcsapott komiszár tartózkodási helyét és

tegnap este egy padláson, alvás közben rajta ütött Sitariu, akit letartóztatott.

Darmon János Sitariut a rendőrségre kísérte, majd a letartóztatásról értesítette az aradi rendőrséget. A volt komiszárnál megmotozásakor 180 dollárt és 700 lejt találtak, amely bevallása szerint az aradi lopásból származik. Így járt a körözés alatt álló Sitariu Illés —

amíg ő aludt, a Darmon dolgozott.

Sitariu Illést holnap az aradi rendőrségre hozzák, ahonnan valószínűleg még a délelőtti folyamán átkísérik az ügyészségre.

A szovjet sürgeti a megegyezést Romániával és hajlandó nyitvahagyni Beszarábia hovátartozásának kérdését

Mirői tárgyaltak Bad-Gasteinban Titulescu, Gafencu és Cezianu párizsi követ

Tilea lesz az új londoni követ?

Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Természetes dolog, hogy a román politika napirendjén elsősorban Titulescu lemondása és az orosz-román paktumtárgyalások szerepelnek. Titulescu lemondása nemcsak a Vaida-kormányra, de Genf diplomáciai köreire is mély hatást gyakorolt. A londoni követ tiz esztendő óta minden évben ott volt a népszövetségi ülészakon és annyira kiépítette személyi kapcsolatát, olyan nevet szerzett magának, hogy távolmaradása valóságos nemzetközi esemény lett.

Titulescu megindokolja lemondását

A lemondás előzményeit tegnapi számunkban részletesen ismertettük. Titulescu gesztusának kulisszáiról ma újabb érdekes részletek kerültek nyilvánosságra. A londoni követ a lemondást bejelentő táviratban azt hozta fel indokul, hogy a kormány nem respektálta a bad-gastein-i megállapodást. Az történt ugyanis, hogy néhány héttel ezelőtt a kormány jegyzékét kapott Franciaországtól, amely jelzi, hogy a franciák alá fogják írni a szerződést Oroszországgal, anélkül, hogy bevérnék az orosz-román tárgyalások kiemelését. Ugyanakkor barátságosan, de határozottan azt tanácsolják Romániának, hogy igyekezzen megegyezni a szovjettel.

A Bad Gastein-i találkozó

Románia az utolsó pillanatig azt hitte, hogy a franciáknak nem sürgős a megegyezés és ezért be fogják várni, hogy mit csinál Románia. Ez a jegyzék azonban teljesen új helyzetet teremtett. Revizió alá kellett sürgősen venni az eddig folytatott politikát. A kormány szerette volna ismét felvenni és meggyorsítani az oroszokkal folytatott tárgyalások ritmusát. Ecélból felvették az érintkezést Titulescuval is, akihez sűrűn mentek a sifirizott táviratok és akivel naponta beszélt telefonon Vaida Sándor. Miután nézeteltérések merültek fel és minthogy a Budapesten keresztül folytatott tárgyalásokat könnyen ki lehetett hallgatni, a kormány elhatározta, hogy elküldi Titulescuhoz Bad Gasteinba Gafencu külügyi alminisztert. Ugyanoda rendelték Dinu Cezianu párizsi román követet is, hogy referáljon a kérdéssel kapcsolatos legújabb nemzetközi akciókról. A gasteini megállapodást jegyzőkönyvbe vették, amelynek első pontja így szól, hogy Oroszországgal Titulescu személyesen fogja vezetni a tárgyalásokat, még pedig a francia megbízottakon keresztül. Ez is attól lett függővé téve, hogy sikerül-e Titulescunak kijárni Herriotnál, hogy a francia kormány enyhítse a Romániához intézett jegyzéket és visszavonja azt a kijelentést, hogy Románia nélkül is megegyezik a szovjettel.

Az oroszok csak közvetlenül akartak tárgyalni Romániával

Közbejött azonban valami, ami felborította ezt az elvi megállapodást. Beck lengyel külügyi alminiszter, aki legutóbbi bukaresti tartózkodása alkalmával megbízást kapott a kormánytól arra, hogy vegye fel Moszkvával a közvetett tárgyalásokat, közölte a román kormánnyal, hogy ideirányuló próbálkozásai eredménytelenek maradtak. Az oroszok azt kérték, hogy amennyiben a román kormány csak ugyan alá akarja írni a megremtámadási szerződést, úgy lépjen közvetlen összeköttetésbe az orosz megbízottakkal. A lengyel külügyi alminiszter táviratilag közölte, hogy Litvinov orosz külügyi népbiztos készsége hajlandó tárgyalni Románia megbízottjával és erre kitűnő alkalmat nyújt Litvinov genfi utja. Ez a távirat este érkezett meg Bukarestbe. Vaida Sándor azonnal közölte tartalmát az uralkodóval és javasolta, hogy az ügy sürgőségére való tekintettel táviratilag bízzák meg Cádere varsói követet a Lit-

vinovval való tárgyalásra. Cádere a bialisztoki állomáson bevárta Litvinov vonatját és részint a pályaudvaron, részint a vonatban tárgyalt az orosz külügyi népbiztossal, Cádere ezután értesítette a román kormánnyal, hogy a szovjet konciliansabb magatartást tanusít és egy elfogadható non aggression szerződés megkötésének kilátásai most nagyobbak, mint a múltban volt. Cádere abban is megállapodott Litvinovval, hogy egy Genf melletti helyiségben folytatni fogják a megbeszéléseket.

Titulescu intervenciója sem sikerült

A kormány azt állítja, hogy az ügy sürgősége miatt nem volt ideje informálni Titulescut Litvinov meghívójáról, Cádere megbízásáról. Titulescu időközben interveniált Herriotnál. Paux bukaresti francia követ bemutatva a kormány előtt

a másolatát annak a válasznak, amelyet Herriot küldött Titulescu intervenciójára. Ez a válasz azt jelenti, hogy a londoni követ közbenjárása eredménytelen volt. Herriot leszögezi, hogy Franciaország mindenképpen aláírja a szerződést. Sőt a francia miniszterelnök utal arra is, hogy Titulescu a francia jobboldali pártokkal szövetkezett az orosz kérdésben és kontra karrizozta ezzel az ő kormányának politikáját.

A kormánynak volt igaza..

Az események egyelőre azt látszanak igazolni, hogy az orosz kérdésben a kormánynak van igaza és nem Titulescunak. A Berliner Börsenkurir genfi távirata szerint orosz diplomáciai körökben azt állítják, hogy nem lehet szó sem a francia-orosz szerződés aláírásáról, sem az orosz-lengyel szerződés ratifikálásáról, miután ebben a szerződésrendszerben az

orosz-román megegyezés igen fontos szerepet játszik. Ugyancsak szovjetkörökben hangoztatják, hogy Beszarábia kérdését nyitva lehet hagyni, miután a megremtámadási szerződés természetéből következik, hogy ennek a kérdésnek Oroszország és Románia közötti elintézése csupán békés uton történhetik meg. Román kormánykörökben a berlini lap táviratát el nem titkolt örömmel fogadták, mert ez módot nyújt arra, hogy az oroszokkal közvetlen tárgyalás alapján megkötésük a szerződést, anélkül, hogy annak szövege Beszarábia hovátartozását vitássá tenné.

Tilea lesz Titulescu utóda

Más lapra tartozik a Titulescu-ügy román belpolitikai voankozása. Vaida Sándor tegnap este megleghangu táviratot intézett Titulescuhoz, akit felkér, hogy jöjjön Bukarestbe az esetleges nézeteltérések eliminálására. A miniszterelnök a legteljesebb elégtételt ajánlja fel Titulescunak, sőt felajánlja neki a külügyminisztérium vezetését is. Az Univerzál szerint Vaida odaig ment, hogy a táviratban kijelentette, hogy az egész kormány vezetését is hajlandó Titulescunak átengedni. A liberális lap rosszmájúan megjegyzi, hogy ez a sifirizott távirat visszajött Londonból azzal, hogy Titulescu nem tudta — kibetűzni... Hogy a kérdés milyen formában intéződik el, még egyelőre nem lehet tudni. Ha Titulescu csakugyan komolyan veszi lemondását, úgy nincs kizárva, hogy helyébe Tilea Viorel fogják londoni kövét kinevezni.

Még mindig tart a rengés Kalkydike szigetén

Öt község teljesen rombadől. 131 halott, 430 sebesült

Athén, szept. 29. Kalkydiké félsziget földrengési területén még tart a földmozgás. A segélyexpedíciók emberei munkában vannak. Táviró alkalmazottak egy vonalat helyreállítottak s táviratban közölték, hogy öt község teljesen romba dől, 10 községben a házak fele omlott össze s további hét községben az épületek százai megrongálódtak.

Eddig az átkutatott romok közül 131

halottat emeltek ki és 430 sebesültet szállítottak kórházba. Mintegy százezer ember éjt-nappalát a szabadban tölti. Az első katasztrófális hatású rengésekre eltűnt a Hagionoros nevű kis folyó s még most sem mutatkozik a föld felületén sehol. Kalkydiké keleti részében számos helyütt új ásványforrások buznognak elő a földből.

Néhány ut egyes szakaszai tátongó szakadékok miatt alig felismerhetők. A tenger parton több mint ezer tonna szikla elvált a szárazföldtől és 10—15 méter távolságban a parttól kopár sziget keletkezett belőle, amely az újabb földmozgások hatására lassan süllyedőben van. A mentési akciót tovább folytatják.

Gangszterek meggyilkolták az amerikai rumkirályt

Egy cementhordóban találták meg Bloomot

Newyork, szept. 29. New Jersey partvidékén egy cementhordóban holtan találták Bloomot, a hírhedt newjerseyi rumkirályt. A rendőrség biztosra veszi, hogy konkurrens gangszterbanda tette el láb alól. A meggyilkolt egyike volt a keleti partvidék leghatalmasabb és leggazdagabb alkoholcsempészeinek.

Palotája van Newyorkban, ahol a legnagyobb luxust fejtette ki.

Valószínű, hogy a gyilkosságot azért követték el ellene, mert a rumkirály, aki eddig kizárólag a tenger felől szerette be áruját, az utóbbi hetekben a kanadai határvidéken is megkezdte szervezeteinek felállítását s a csempé-

széssel ártott volna azoknak a csempészeknek, akik évek óta a határ mentén dolgoznak s akiknek Bloom konkurrenciája semmiképpen sem volt kívánatos. A lapok megállapítják, hogy a rumkirály nagy hiteleket élvezett a bankoktól s egész hajóhada volt csempészes céljaira.

A kormány megfosztja mandátumuktól az ülésekre nemjáró többségi képviselőket

Maniu szigorú sankciókkal akarja kényszeríteni a többségi honatyákat, hogy rendszeresen eljárjanak a gyűlésekre

Bucuresti-Bukarest, szept. 29. A kormánypart erdélyi képviselői tegnap értekezletre gyűltek össze a kamarában. Maniu Gyula elnökölt, aki hosszabb beszédben kérte a képviselőket, vegyenek részt rendszeresen a kamara ülésein, szavazzák meg a kormány javaslatait és a támadásokkal szemben védjék meg a kormányt. Mindazokat, akik nem vesznek részt az üléseken, a

parlament elnöksége fegyelmi uton napidíjainak elvesztésével fogja sújtani, sőt joga van az elnökségnek mandátumuk elvesztésére is itélni az illetőket. Mindazokat, akikről a párt elnöksége látja, hogy az ülésektől állandóan távol maradnak, soha többé nem fogják jelölni a nemzeti parasztpárt listáin. Maniu azután arra kérte a képviselőket, szavazzák meg a konverziós

javaslatokat és azok, akik ezt meg nem teszik, megsértik a pártfegyelmet.

Vlad Aurel hangsúlyozta erre, hogy az ő állásfoglalása a konverzióval szemben közismert és lelkiismeretével szembe, ha a javaslatot megsavazná.

Maniu ezután közölte, hogy a parlament ülészakát a legrövidebb időn belül be fogják rekeszteni.

Teljesítsük kötelességünket a Keren Kayemethel szemben. Járuljunk hozzá a föld megváltásához

Csokon szerzett nagylelkűség

Newyork márványkeblű hölgyei a napokban megtalálták drágakövekből kalapált szívüket és papáik dollármillióitól elvéve kezüket: önkéntes csókot adtak a férjfiaknak.

A csókot pedig azoknak adták, akik a sors különös kegyelméből ezt kiérdemelték, azaz szerencsés számokat vásároltak a munkanélküliek felségélyezésére rendezett csók-sorsjátékon.

Megható esemény lehetett. Ilyen megrendítően szép látványban csak abban az időben volt részük a kíváncsi embereknek, mikor tizenhét évvel ezelőtt a háborúba kényszerített hazák szebbel-lebbel hölgyei virágokat és cigarettákat osztottak ki a halálba induló katonák között.

Akik is fellelkedve a hölgyek nagylelkűségén, szabályszerűen haltak hősi halált a különböző harcerekben.

Volt egy idő, amikor az „aranyat vásárol” című jelszó ingerelte a lelkeket megható nagylelkűsége. Változnak az idők, változnak a lelkesítő jelszavak is. Ma a „csókot a munkanélkülieknek adományt adó férfiaknak” kezdetű jelszó járja. Legalább is Newyorkban s itt is a legelőkelőbb és legszebb hölgyek körében.

A női csókok tehát, ezáltal is közelebbi vonatkozásba kerültek a gazdasági alapépítéssel, melyre korunk nemeslelkűsége épül.

Meg kell adni: a szerencsés csóknyerők valóban szerencséseknek mondhatók. Két legyet is ütöttek egy csapásra. Elérték a legelőkelőbbnek hitt hölgyek csókjait és egyben hozzájárultak a munkanélküliek felségélyezéséhez. Szociálpolitikai tényezők lettek és egyben a saját lelkiismeretüket is megnyugtatták.

Nagy megerőteltetésbe kerül az embernek, hogy visszatartsa a meghatódás könnyeit.

A baj csak az, hogy Newyorkban ebben az időpontban kilencszázezer munkanélküli szorul segízre és 75 millió dollár szükséges ahhoz, hogy az éhenhalástól megmentsék őket.

Tehát még igen sok csók-sorsjegy kibocsátására és még több sorsjegy-csók abszolválására volna szükség. És ez aggasztó körülmény. Legalább is a newyorki előkelő világ legszebb hölgyeire nézve az.

Ilyen nagy teljesítményeket, ilyen hatalmas csók-tréninget még sem lehet kívánni tőlük. Még akkor sem, ha szívesen teszik, már pedig nem valószínű, hogy minden szerencsés flótásnak egyforma lelkesedéssel állanak rendelkezésére.

S azután a morálnak is van némi beleszólása ebbe a csókolozási kampány-

ba! Végre is Amerika az az ország, ahol a dollár és a morál egy anyaméhben született. Már pedig ahol a morál veszélyben van, ott a dollár is veszélybe kerülhet. S ez az utóbbi még a morál veszélyénél is veszélyesebb!

Valami más megoldást kellene tehát találni a newyorki delnök édes ajkainak megvédelmezése érdekében. Gondolom: legelőkelőbb volna a csóknyerés taxájt felemelni. Mondjuk csókonként ezer dollárra. A fölöttébb kellemes ekként a fölöttébb hasznossal párosulna, főleg a munkanélküliek javára. A csókon szerzett nagylelkűség eme legkomolyabb érdekelteire.

Már csak azért is, mert a nagylelkűség annál szebb, annál kiadósabb, minél nagyobb árat szab magának. Főleg Amerikában és főleg jelenlegi világrendünkben.

Mert bizonyos, hogy Kant idealisztikus esztétikai értékelése, mely szerint szép az, ami érdek nélkül tetszik, már régen nem aktuális. Napjainkban szép az, ami sok pénzbe kerül. Akár nőről, akár az ő nagylelkűségéről; akár képről, akár ékszerről legyen szó.

Egy előkelő világbeli hölgy csókinflációja pedig éppen e csókok értékét és kívánatos voltát tépázza meg. A nyerők ama vágyát, hogy részesedjenek benne, hogy szerencsének tartásuk elnyerését.

Bizony mondom: fel kell emelni a csóknyerő lehetőség tartóját.

Volna ugyan egy másik mód is az amerikai munkanélküliség borzalmas nyomorának enyhítésére, sőt talán megszüntetésére is. Például az, hogy az előkelő hölgyek papái a saját zsebükből adják össze a szükséges milliókat, vagy pedig újra munkába állítják munkásaikat.

Előkelőkről lévén azonban szó, ez a triviális megoldás önmagától esik. Az ilyen, vagy ehhez hasonló cselekedetek már nem tartoznak a nagylelkűség birodalmába. A nagylelkűséget ugyanis csak az ajkakon és a szíveken át lehet gyakorolni. A zseb pedig nem tartozik eme nemes szervek közé.

Marad tehát a csók. Amelyből akár mennyit adnak közölcokra Amerika már ványkeblű hölgyei, még mindig elég marad nekik magán szükségletük kielégítésére.

A pénz — az más. Az elfogyhat, ha még olyan sok is van valakinek belőle. S éppen ezért okosabb is, ha azok adnak nyomorgó embertársaiknak, akiknek kevesebbük van s akik a sors eme mostoha haságát azzal igyekeznek kárpótolni, hogy a legszebb és legelőkelőbb hölgyek csókját nyerik el.

S akik ezáltal legalább a szerelemben lesznek szerencsések!

Szegény szerencsések!

Salamon László.

KÉNYSZERELADÁS

BUKARESTBE

KÖLTÖZÉS

MIATT!

FISCHER

ÜVEGUDVAR

CLUJ, Regele Ferdinand 6.

Október hó 1-én és 2-án az üzlet zárva!!!

Négy-öt klasszissal volt jobb ellenfelénél, bár a második félidőben az U is feljavult. A játékot dr. Hirsch Elemér vezette.

Csapatok: WSC Franzl, Aigner—Purtz, Dumser—Piskady—Mahal, dr. Gelbenegger—Pevny—Semp—Spona—Pillwein.

U: Sepsi, Iancovici—Sfera, Gain—Ghilezan dr.—David, Tabac—Stefănescu—Stanoiev (Bulzan)—Ploieşteanu—(Munteanu)—Surlasiu.

Szebbnél-szebb akciókkal indul a játékba a WSC csatársora. Az első 10 percen belül valóságos iskolajátékot mutatnak be, ami személtelket gyönyörködtet. A 9.ik percben Spona hatalmas lövése mellé megy, rá egy percre Semp félfordulatból, csavarosan löti labdája sűit le a kapufa mellett. A WSC keresi a kaput, egymás után süvitenek el a labdák a kapu mellett. Gyönyörű lapos passzjátékkal lábrol lábra jár a labda, a csatárok minden helyzetből lönek. Hogy az első félidőben nem terheltek meg néhány góllal Sepsi hálóját, ez igazán a szerencse jóindulatán mulott. A 18-ik percben Semp hatalmas, 20 méteres lövése megy hajszálra fölé. A 20-ik percben az U is felszabadul, de az első lerohanást Tabac bosszantóan elhibázza. Rá azonnal Semp újabb bombája téveszt célt. A 25-ik percben klasszikus akció után: Machaltól Pillweinhez, innem Sponához, tőle Semphez megy a labda, a center tisztára teszi Pevnyt, aki a tizenhatos sarkáról csodaszép, védhetetlen lapos gólt lö az ellenkező sarokba (1:0). Az U is feljavul, Surlasiu hatalmas lövése a biztosan helyezkedő Franzl zsákmánya. Gelbenegger mintaszerű lefutása arat tapsot, majd Ploieşteanu lövését védi Franzl. Spona két lövést küld mellé. Lendülettel U támadás után Tabac két biztos gólhelyzetet hibáz.

A második félidőben centerbe a Románia Muresanja megy, jobbshál Máté. Kornerttel indul a játék. A kornert Gelbenegger mintaszerűen rugja, de a védelem ment. Az 5-ik percben Surlasiu szökik ki, de eredménytelenül, majd újra Spona lövés szerencsésen mellé. A kilencedik percben Sfera faultolja Pevnyt. A reklámoló Dumser Csöves kiállítja, ami ellen maguk az U játékosok és elsősorban Baleanu örnagy tiltakoznak. Hirsch dr. végre enged, Dumser játékban marad. Az U ezután fokozatosan feljavul, de Surlasiu bombája mellé megy. A 20-ik percben Semp lövését szépen védi Sepsi, majd a 24-ik percben Surlasiu kapásból küld hatalmas lövést, hajszálnyira mellé. Az U szörványos akciókkal, meglepetésszerű kiszökésekkel kísérletezik, de a WSC védelme helyén van. A 28-ik percben Semp bombája kapufát talál, ugyanez a sorsa Pevny mintaszerű fejesének is. Változatos mezőnyjáték után Dumser váratlanul harmincméteres lövést küld, ami a bekek között talál utat a jobbsarokba. Sepsi

nem felelős a gólért. (2:0). Az U iramos diktál, amit azért is tehet, mert a WSC láthatólag spórol az erejével. Szombatra és vasárnapra is tartogatja, amikor a Románia, illetőleg a kolozsvári kombinált lesz az ellenfele. Az osztrák csapat ugy szép játéktechnikájával, mint szép, fair játékmódorával élményszerű benyomást keltett Kolozsváron.

Simon Endre (Haggibbor) érte el a legszebb eredményeket az országos bajnokságon résztvevő kolozsvári versenyzők közül. A bukaresti országos tennisz bajnoki verseny a hölgybajnokság kivételével, — amelyekben Zizovits Lenke (NAC) játszik megismételt döntőt Golescu kisasszonnyal — befejeződött. A versenyen 5 kolozsvári versenyző: dr. Metianu és Gábor (U), Benedek és Szász (KAC) és Simon Endre (Haggibbor) vett részt. A legszebb eredményt Simon érte el közülük, amennyiben 64 induló közül második lett a II. osztályu férfi egyesben, legyőzve Benedeket, a kolozsvári országos verseny győztesét és Iasinszki főhadnagyot, a tiszti bajnokság nyertesét is. Benedek feletti győzelmeiről már tegnap hírt adtunk, egy delután lap nyomán, amely szerint a Simon—Benedek mérkőzés 6:3, 3:6, 5:1 állásnál félbeszakadt. Ezzel szemben az a tény, hogy a meccset nappal játszották, nem volt sötétség, hanem Benedek, amikor a harmadik szettben Simon 5:1-re és förti-fiftinre vezetett, tehát 2 meccslabdája volt, — feladata. (Az „abandonat” szót a delután lap sportrovatvezetője nyilván jóhiszeműen rosszul fordította). Simon eredménye igen figyelemreméltó. Brassóban is hatalmas mezőnyben lett első a II. osztályban, Bukarestben pedig a legelső klasszist kivéve az ország legjobbjai küzdöttek a II. osztályban. A döntőben a kitünő Caralulis-tól 3:6, 6:2, 6:3, arányban szenvedett vereséget. A Haggibbor versenyzőjének karrierje fel felé ível. A II. o. férfi párosban Simon a bukaresti Grad-al indult és harmadik helyre jutott. Ebben a versenyszámban az összeszokott Szász—Benedek pár lett második, míg az első helyett a Caralulis—Mihăileanu pár nyerte. Simon Enci tehát egy második és egy harmadik helyezést nyert, el ami mindenesetre szebb eredmény egy második helynél, amivel a különben igen tehetséges Benedek—Szász pár dicsekedhetnek, de amit lap-társunk, mint nagy dícsőséget könyvel el, elhallgatva a Haggibbor versenyzőjének ennél szebb sikerét.

Bay Girolamo vivómaster október 1-én megnyitja téli vivóanfolyamatát. A kitűnő mesternek, aki a Haggibbor-vivókat oly szép sikerrel oktatta az elmúlt szezonban, minden hétfőn, szerdán és pénteken ad órákat a Baritiu-liceum tornatermében. Remélhető, hogy a zsidó ifjuság nagy számban vesz részt a most meginduló vivókurzusokon.

SPORT

Iskolajátékkal 2:0 (1:0)-ra győzött a WSC az Universitate fölött

2500 néző. Góllövők: Pevny és Dumser

Cluj-Kolozsvár, szept. 29. (Az Uj Kelet tud.) Az Universitate Sepi nélküli és csatársorának tehetetlen jobbszárnyával nem volt ellenfele a bécsi csapatnak, mely a modern futballjáték tökéletes technikájából mutatott be iskolajátékot. De mert komoly ellenféllel nem kellett megküzdnie, kissé szordinos tempóban játszotta végig a meccset ami azonban semmit nem vont le a mutatott felsőbbeség játék tudás és gépszerű pontosságával keresztyülvitt akciók szépségéből. A csapatból különösen a halvesor mutatott parádés játékot, de a három közül is a mezőnyből messze kimagasló klasszist Machal halfedezet, akihez hasonló játékost már régen nem láttunk kolozsvári pályán. Mellette Franzl ejtett bamaulba, aki valóságos zsonglőrje a kapuvédésnek. Semp center és Pevny jobbösszekötő mutatott a csatárláncból a legtöbbet, de Gelbenegger akciói, gyorsaságai és beadásai is követendő mintaképp szolgálhatnak a kolozsvári jobbszélsoi, pláne az U jobb-

szélsoi számára. A csatársor balszárnya mutatta a legkevesebbet, különösen, mert Spona lövéseit balszerencse kísérte. A két hátvéd közül Aigner, a sokszoros osztrák válogatott bekk első-rangu futballista.

Az U-ból dícséret illeti meg a csapat közvetlen védelmét, mely hivatásának magaslatán állt. Sepsi igazolta a hozzá fűzött várakozásokat, Sfera régi nagy napjaira emlékeztető formát játszott ki. Iancovici napról-napra javul. Halfsora azonban nincsen az U-nak. David volt az egyetlen ember, aki védelemben és labdaosztásban egyaránt mutatott valamit. Sem Gain, sem pedig az ismét centerfedezékek beállított Ghilezan nem mutatkoztak alkalmasnak posztjukra Tabac a jobbszélben minden akciót elrontott, nem kevésbé Máté. Egyedül Surlasiu volt nagy a csatársorban, melyből Sepi hiánya pótolhatatlanul érzett.

A WSC könnyen vette a mérkőzést és ezért győzött csak két góllal.

Bucur
Uj Kel
igazság
figyost
kes sta
niai ga
számok
amelyek
het a p
Ezek a
arról, h
sági de
kereske

A stá
társaság
kezdőd
a piac
saságok
ben ker
Decusar
időszak
tett rés
részvény
tikáját.
pet mut
év
1927
1928
1929
1930
1931
öt év
ujjonnan
ma és
tált tők
hogy a
zsugorod
nem azt
bizalmat
keresked
szemben
szeregye
igazolta

A ker
gazdaság
hitelen
óvatolt
adósok
ka, ami
sal van.
a követk
év
1927
1928
1929
1930
1931
Az öt
összesen

Ujdon

Heine
zott fel
emelkedet
megkapó
kora tüze
Roth „Hí
Uj Kelet
portókölt
bélgyebe

Megkapó számok a romániai gazdasági válság öt éves történetéről

Óvatolt váltók, kényszeregyezségek, csődök és bírói likvidálások. Nincs bizalma a tőkének a kereskedelem és az ipar rentabilitásához

Bucuresti, Bukarest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Decusara professzor, az igazságügyminisztérium jogstatistikai igazgatójának vezetője, rendkívül érdekes statisztikába foglalta össze a romániai gazdasági válság elmélyülését jelző számokat. Vannak bizonyos jelenségek, amelyek kereszttől pontosan követni lehet a pénzpiac és a hitelélet alakulását. Ezek a jelenségek pontos képet nyújtanak arról, hogy milyen hatással volt a gazdasági depresszió különösképpen az ország kereskedelmi és ipari tevékenységére.

Bizalmatlanság a részvények felé

A statisztikai tanulmány a részvénytársaságok alakulásának ismertetésével kezdődik. Gazdasági konjunktúra idején a piac diszponibilis tőkék a részvénytársaságok felé orientálódnak és részvényekben keresnek megfelelő gyümölcsözést. Decusara professzor 1927 és 1931. közötti időszakra készítette el az újonnan létesített részvénytársaságok számának és a részvényekbe fektetett tőkének a statisztikáját. Ez a statisztika a következő képet mutatja:

év	új részvénytársaság	alírt tőke
1927	361	4,250.520.000
1928	354	3,953.422.000
1929	353	3,049.611.000
1930	331	3,005.662.000
1931	223	2,041.908.000

Öt év alatt 61 százalékkal csökkent az újonnan alakított részvénytársaságok száma és 108 százalékkal az ezekbe investált tőke. Ez nemcsak azt bizonyítja, hogy a piacon különösen 1931-ben összehurongott a szabad tőkemennyiség, hanem azt is, hogy az emberek mélyseges bizalmatlansággal viseltetnek az ipari és kereskedelmi vállalatok rentabilitásával szemben. Ezt a bizalmatlanságot a kényszeregyezségek és csődök száma utólag igazolta is.

Összeszűkül a váltóhitel

A kereskedelem, az ipar, sőt a mezőgazdaság hitellete is javarészt a váltóhitelen keresztül bonyolódik le. A megóvatolt váltók számának növekedése az adóskor fizetési képességének bizonyítására, ami az általános hiteléletre is kihatással van. Ebből a szempontból a statisztika a következő képet mutatja:

év	megóvatolt váltó	érték
1927	265.711	3,288.562.000
1928	401.171	4,317.126.000
1929	441.170	5,198.309.000
1930	416.475	5,043.383.000
1931	334.463	5,009.924.000

Az utolsó két évben a megóvatolt váltók száma és értéke csökkent, ami a váltóhitelélet lassú, de folytonos összeszűkülését jelképezi. A kereskedelmi és ipari élet alakulása érdekesen tükröződik vissza a csődök és kényszeregyezségek számában is. A csődkérelmek és az igazságszolgáltatás által a fenti periódusban likvidált csődök száma a statisztika szerint a következőképpen alakult:

év	csődkérelmek	likvidált csőd
1927	2966	900
1928	4243	1046
1929	4243	2760
1930	7859	2296
1931	9095	2554

Az öt év alatt likvidált csődök aktívái összesen 933 millió lejt tettek ki, míg a

Ujdonság! **Ujdonság!**
JOSEPH ROTH
HIOB
c. regénye.
Ara 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetlenül megkapó szép képekben, az élmény akkora tüzevel és mélységével, mint Joseph Roth „Hiob” c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portóköltés előzetes beküldése mellett, (bélyegben is) vagy utánvétellel.

passzívák egymilliárd 940 millió 150 ezer lejre rugtak. A csődtömegek értékesítéséből összesen 185 millió 945 ezer lej maradt, vagyis a hitelezők átlagában követeléseiknek alig 9 százalékhöz jutottak hozzá. Fantasztikusan kevés ez, mindennél világosabban bizonyít a csődkezelési mechanizmus katasztrófálisan rossz volta mellett.

A kényszeregyezségek törvényt 1929-ben hirdették ki. Azóta a kényszeregyezségek

kérések a következőképpen alakultak:

év	kényszeregyezségek kérése
1929	900
1930	1459
1931	1702

Az omologált kényszeregyezségek aktívái 8 milliárd 657 millió lejt tettek ki, míg a passzívák 8 milliárd 120 millió lejre rugtak. Más szóval a kényszeregyezségek kéréseknél általában száz lejes aktívának 95 lejes passzívára felel meg. A ke-

reskedelmi és ipari intézmények szomorú helyzetét dokumentálja ez az arány. Az omologált kényszeregyezségeknek egy bizonyos része időközben csöddé változott át, mert az adósok nem tudták eleget tenni kötelezettségeiknek.

1932 április 21-én hirdették ki a bírói likvidálásról szóló törvényt. Ettől az időponttól egészen augusztus 1-ig 2041 likvidálási kérelmet nyújtottak be. Az aktívák 5 milliárd 987 millió lejre rugtak, 5 milliárd 509 millió lejes passzívával szemben. Vagyis a bírói likvidálási kérelmeknél 100 lejt aktívának átlagban 92 lejt passzívára felel meg. Minthogy a likvidálást kérő adósok nagyrésze fizetőkép telen, előrelátható, hogy a likvidálásnak éppoly szomorú következményei lesznek, mint a csődnek. A hitelezők aligha fognak 7-8 százaléknál többet megkapni követeléseikből.

Békehangok csendültek fel a népszövetségi ülésen

A francia, az angol és az olasz delegátusok a fenálló konfliktusok kiküszöböléséért Madgearu és Lugoseanu megérkeztek Genfben

Genf, szept. 29. A Népszövetség mai ülésének szenzációja Herriot beszéde volt. A francia miniszterelnök hangoztatta, hogy azért szólal föl, mert e nehéz időkben, amelyen a pesszimizmus szele húzódik keresztül, amely a Népszövetség létét veszélyezteti, hangsúlyozni kívánja Franciaország hűségét a Népszövetséghez. Hangsúlyozta Herriot, hogy a háborút ki kell küszöbölni. Ha meg lesz a biztonság, akkor végre lehet hajtani a népszövetségi paktumot.

Végül hangsúlyozta a miniszterelnök

hogy a francia kormány a népszövetségi paktum maradéknélküli végrehajtását kívánja.

Lor Robert Cecil hosszabb beszédeben a népszövetségi elv mellett tört lándzsát. Hangsúlyozta, hogy szükség van a német-francia viszony rendezésére. Nem akar beleavatkozni a két állam belügyeibe, de meg kell állapítsa, hogy az európai politika nehézségének 80 százaléka a német-francia viszonyból ered.

Ha a népszövetségi egyezségi ok-

mány határozatai teljes egészükben tiszteletben tartatnának, el lehetne kerülni a konfliktusokat.

Aloisi olasz fődélegátus kijelentette, hogy országa kész közreműködni a fenálló nehézségek kiküszöbölésében.

Genf, szept. 29. Madgearu és Lugoseanu odaérkeztek és felvették az érint kezést a Népszövetség vezető köreivel, elsősorban a pénzügyi szakértőkkel.

Madgearut az ipar és kereskedelmi minisztérium élén távolléte alatt Mirto helyettesíti.

Nyomdászsztrájk Berlinben

Veszélyben van az összes napilapok megjelenése

Berlin, szept. 29. A birodalmi fővárosban részleges nyomdászsztrájk tört ki. Szerdán reggel a napilapok egyrésze már nem jelent meg s attól kell tartani, hogy a sztrájk valamennyi újságüzemre átterjed. Az első munkabeszüntetés a Scherl újság kiadóvállalat nyom-

dáiban történt, ahol a munkások kedden délután kijelentették, hogy nem fogadják el a vállalat részéről bevezetett bérleszállítást és sztrájkba lépnek. A Scherl-konzern lapjai közül szerdán reggel csak a Lokalanzeiger jelent meg négyoldalas szükségkiadás formájában,

amelyet egy másik nyomda munkásai szedtek. A többi újságkiadóvállalatnál is rendkívül súlyos a helyzet s nincs kizárva, hogy csütörtökre már egyetlen berlini lap sem tud megjelenni, ha csak az újságvállalatok nem fogadják el a nyomdászok bérköveteléseit.

Gömbös megbízatása esetén messzemenő felhatalmazást kap a kormányzótól

Ennek ellenére már kolportálják a Gömbös-kabinet névsorát

Budapest, szept. 29. Csütörtök délután Korányi Frigyes báró, Keresztes Fischer Ferenc és Gömbös Gyula voltak kormányzói audiencián. Csütörtökön gróf Károlyi Gyula és gróf Bethlen István kihallgatásai lezárják a politikai audienciáinak sorát.

Budapest, szept. 29. Dezinálás délig nem történt. Ennek ellenére már kolportálják a Gömbös-kabinet tagjainak névsorát. Eszerint Keresztes Fischer belügyminiszter maradna az új kormányban is. A külügyministerségére Hóry András római magyar követet kombinálják, földművelésügyi miniszter Mayer János, kultuszminiszter Kornis Gyula, igazságügyminiszter Váry Albert, pénzügyminiszter Imrédy Béla lenne.

Budapestben tudni vélik azt is, hogy Gömbös milyen feltételek mellett mutatkozott hajlandónak arra, hogy kormányt vállaljon. Arról beszéltek szerdán este az egységes pártban, hogy Gömbös messzemenő felhatalmazásokkal vállalkozik a kormányalakításra. Így például már kinevezése pillanatánál előreláthatólag a zsebében lesz a házfelosztató kézirat, hogy a Házat fel is oszlassa, ha nem sikerül tervei számára a képviselőházban szilárd meg-

bizható többséget teremteni. Ezek között a tervek között, mint mondják, igen jelentékeny reformok is szerepelnek. Így például Gömbös tervei közé tartoznak a hírek szerint a választói reform gyors és gyökeres keresztülvitele.

Ezeknek a híreknek a helyességét természetesen ellenőrizni nem lehet és az egységes pártban a képviselők nagyobb része bizonyos tartózkodással fogadta azokat.

Budapest, szept. 29. A kormányzói kihallgatások során tegnap délután egy negyednégy órakor jelent meg a kormányzónál báró Korányi Frigyes pénzügyminiszter. Audienciája csaknem másfélórán át tartott. Távozása után kijelentette, hogy a genfi tárgyalások eredményeiről és tapasztalatairól referált a kormányzóknak. Bővebb nyilatkozatot a dolog természete miatt nem tehet.

Arra a kérdésre, hogy vállal-e tárcát az új kabinetben. Korányi a következőket mondotta:

Koromnál és egészségi állapotomnál fogva nem óhajtok tárcát vállalni. Az a véleményem, hogy jöjjenek most a fiatalok.

Báró Korányi után került a sor Ke-

resztes Fischer Ferenc belügyminiszter kihallgatására. Az ő audienciája mintegy órahosszat tartott és utána a belügyminiszter azonnal az egységes pártba ment, amit egy hét óta, amióta a kormány lemondott, nem tett meg. Ez alatt a hét alatt a Károlyi-kormány egyetlen tagja sem lépte át az egységes párt küszöbét. A képviselők már nagy számban gyűltek össze az egységes pártban és fokozott érdeklődéssel hallgatták a belügyminiszter fejtegetéseit.

Nagy csoport vette körül. Több képviselő szemrehányást tett neki, hogy ő, akit a párt bizonyos fokig bizalmi embernek tekintett és mindenkor erősen támogatott, egy hét alatt nem ejtette a módját annak, hogy a pártot a helyzetéről informálja. A belügyminiszter kijelentette, hogy ezt ő maga is sajnálatosan látja, véleménye az volt, hogy mint a lemondott kormány tagja nem jelenhetik meg a pártban, mert még a látszatát is el akarja kerülni, mintha megjelenésével, esetleg véleménynyilvánításával a pártot állásfoglalásában befolyásolni akarná.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Egyeztető bizottságra van szükség

Irta: Dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd

— Befejező közlemény. —

A kormány jó szándékának meg is kell valósulnia, e célból ehhez feltétlenül szükség van egy ilyen egyeztető bizottságra. Meg vagyok arról győződve, hogy ezen egyeztető bizottság működése az esetek túlnyomó részében eredményesek lesznek. Esetleg lehetne ezen egyeztető bizottság elnöke a polgármester, alpolgármester, prefektus, mint aki már egyéni és társadalmi állásánál fogva is rá tudja venni az egymással szemben álló feleket a megértés szükségességére, éppen úgy elnökölhet a jó judiciumu bíró is.

Ez indokból a biharmegyei adós front kérte a kormányt, hogy javaslatában ilyen egyeztető bizottság felállításáról gondoskodjék.

Ehhez nem kell adminisztráció, a mező gazdasági kamarák mellett nagyon jól megférnek, az eljárás bélyegmentes lenne, a tárgyalás nyilvános volna és egész bizonyos, hogy ezen egyeztető bizottságok sok-sok ezer ügyben hoznának létre végleges egyezségeket, úgy, hogy a 6 hó leteltével nagyon kevés munka várna a bíróságokra.

Eppen ezért kérek is minden képviselő és szenátor urat, hogy a biharmegyei adósfront ezen javaslatát tegye magáévá és pártolja, ezek szerint a moratóriumi javaslat a következő szakaszban volna pótlendő. Minden mezőgazdasági kamara székhelyén minden megyében egy egyeztető bizottság állítatik fel, ezen egyeztető bizottságba egy tagot delegálnak a megye székhelyén működő pénzügyi bizottság elnöke a törvényszék által delegált bíró lenne. Minden az illető megyében lakó adós e bizottság elé idézheti, bármely hitelezőjét egyezség kötése végett.

Az egyezségeket ajánló tartozik kérvényben, melyet 2 példányban bélyegmentesen nyújtani be, részletezni aktiváit és passzívait, továbbá azt, hogy mily összeget, mily tőkét, mily kamatot és mily idő alatt ajánlja fel a fizetést hitelezője részére. Az egyeztetési időzésre meg nem jelent hitelező úgy tekintetik, mint aki az ajánlatot elfogadta, ezt az egyeztető bizottság végzésileg kimondja, 50 százalékos tőkénél kevesebbet az adós nem ajánlhat fel, valamint 10 évnél hosszabb teljesítési időt sem.

Az egyeztető bizottság előtt létre jött egyezség a bírói egyezség joghatályával bír és az 1 példányban az egyeztető bizottság tagjainak aláírásával és pecsétjével ellátva úgy a hitelezők, mint az adósoknak kiadandó.

Bármely pénzügyi bizottság is jogosult bármely hitelezőjét (mint betétes visszleszámitolási hitelező) egyezség megkísérlése végett ily módon megidézni.

Ezen egyeztető bizottságok működésükét a törvény életbeléptetésével nyomában megkezdhetik. Amennyiben tömegesen érkeznek be ilyen egyezség kérelmek, akkor szükségszerűleg több ilyen egyeztető bizottság is működhetne, hogy ily módon a beérkezett egyezségi ajánlatok teljes számukban levonulnának egy legfeljebb 2 hó alatt bonyolíthatók.

Ezen egyeztető bizottság felállítása a törvényi intencióit gyakorlati megvalósításához tudná juttatni, a pirom desideriumból élő valóság volna, mert az egyeztető bizottság előtt köteles volna minden hitelező megjelenni, vagy pedig amennyiben a megye székhelyén kívül lakik, írásban volna köteles a következő mények terhe mellett választ beadni.

Tekintettel arra, hogy a moratóriumi javaslat a napokban kerül tárgyalás alá, aktuális volna ezen kérdés beiktatása és ez által az egyezségeket kötésének előmozdítása.

Ha magára hagyatják az adós és a hitelező, úgy az adós hiába fog menni legközelebb a hitelezőhöz, kitérő választ kap, vagy elutasító magatartással találkozik, míg viszont az egyeztető bizottság

előtt kénytelen lesz a hitelező megjelenni és megjelenése esetén reménye lesz arra, hogy a bizottság tagjainak szorgalmas összeműködése az egyezségeket létre is

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Tessitori Nóra második szabadtéri előadása vasárnap délután 4 órakor. A salzburgi előadások mintájára Tessitori Nóra második szabadtéri előadását szintén az alkonyba hajló délután tartja meg a Parkas uccai kollégium történelmi hangulatot árasztó udvarán. Ezen az előadásban épűgy, mint a forró sikerű augusztus 29-i szabadtéri estélyén, művészileg ki-képzett, görög stílusú színpadon önti plasztikus, eleven formába a versek lékét Tessitori Nóra. A művésznő a versek egy részét Jakubiczsek Gusztáv, a kitűnő hárfaművész hangulatos kísérete mellett tolmácsolja. Az október 2-i szabadtéri előadásának műsora teljesen friss anyagot ölel fel. Tessitori Nóra erdélyi költők gazdag verstermésének legszebb virágait köti ezen az előadásán válogatott csokorba. Azokat a verseket fogja megszólaltatni, amelyeknek egész értelmi és érzelmi ritmusa az egyetemes emberszeretet át-

fogja hozni. Az egyeztető bizottság mindenkor a méltányosság álláspontjára fog helyezkedni, akinek vagyoni állapota a gyorsabb időben való fizetést és a tőke teljes törlesztését megbirja, e szerint fog határozni, ott azonban, ahol a viszonyok indokolják az engeleményt, a belátó álláspont alapján oda fog hatni, hogy a hitelező engeleményt tegyen.

Ne felejtse el egyetlen hitelező sem, hogy ha hozzá akar jutni követeléséhez, lehetetlent az adóstól nem kívánhat, hanem emberi megértéssel számot kell vetni az adósok teherbíró képességével.

fogó gondolatába olvad bele. Műsorának másik része azonos az augusztus 29-vel. A vasárnapi szabadtéri előadásra számított ülésre szóló jegyek elővételben kaphatók Lepage főtéri könyvesboltjában. Főiskolai hallgatóknak kedvezményes jegyeket bocsátanak forgalomba.

Szinkör-Mozgó műsora

Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor:

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor:

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor:

Hétfőn 3, 5, 7 és 9 órakor:

A nőorvos. Megrágadó, izgalmasan érdekes társadalmi dráma. A főszerepekben: Warner Baxter, Joan Bennett és Várkonyi Mihály. És az új hangos kísérőműsor.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, szeptember 30.

Bukarest, 6.40: Puccini: Pillangó kisasszony c. operája.
Budapest, 9.15: Hangv. 12.05: Bala-

lajkazene. 3.30: Ifjúsági óra. 4: Háztartásról. 4.45: Időjelzés, időjárás, hírek. 5: Előadás az uszatorátványról. — 5.20: Enekar. 6.15: Gyorsirás tanfolyam. — 6.45: Grammfónhangv. 8: Költemények. 8.35: Abrándok Puccini operákból. 10: Időjelzés, időjárás, hírek, majd Cigányzene.

Bécs, 8.55: Bécsi szimf. 10.30: Szór. és tánczene.

Berlin, 6.35: Karének.

Langenberg, 5: Szór. zene.

Stuttgart, 8: Doni kozákok kara.

Varsó, 8.15: Filharmonikusok zene-kara.

Milánó, 8.30: Szimf. hangv.

Róma, 8.45: Zenekari hangv.

Prága, 7: Dalok.

Pozsony, 7: Orgonahangv.

Brünn, 10.20: Grammfón.

Stockholm, 10: Rádiózenekar.

Svájci Aleman Adó, 8.45: Enek- és zene-kari hangv.

Belgrád, 9.50: Enekarhangv. Puccini és Verdi műveiből.

Szombat, október 1.

Bukarest, 16: Sibiceanu-zenekar. Könynyü és román zene. 18.40: Gr. 20: Könynyü zene.

Budapest, 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó. 12.05: Szikla Adolf vokál kvartettjének hangv. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: A Rádió Élet gyermekjátékszórója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Előadás. 5.30: Fuvószenekar. 6.30: Mit üzen a rádió. — 7.15: A Berend szalonzenekar hangv. — 8.15: Dajbukát Ilona és Bársony István vidámestje. 9: Cigányzene. 10: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10.30: Lantos Jenő jazz zenekarának hangv.

Bécs, 19. 55: A szimfonikusok Grümmer Pál csellóművésszel. 22.15: Bauerzenekar.

Berlin, 19.10: Schumann szimfonikus etűdök.

Brünn, 19.25: Fuvószó. 19.55: Katona-karok.

Frankfurt, 20: Operettst.

Heilsberg, 19: Bach zongoraabrándok. Majd tánczene.

Kattowitz, 22.50: Tánczene.

Milánó, 20.45: Varieté. Tánczene.

Madrid, 23: Zenekari hangv.

Palermó, 20.45: J. Strauss: Varázskeringő.

Prága, 12.15: Grammfón.

Róma, 20.45: Olasz operaest.

Stockholm, 18.45: Ének. 22: Tánczene.

Stuttgart, 20.45: Operettársulatok.

Svájci Aleman Adó, 20: A St. galleni városi zenekar hangv.

Svájci Romand Adó, 21.10: Kabaré.

Toulouse, 19.30: Operett-dalok. 19.45: Tánczene. 20: Bécsi zene. 20.30: Film-dalok. 21: Gounod: Róméó és Julia. 22: Tánczene. 22.30: Szimf. zene.

Varsó, 20: Könynyü zene. 20.35: Chopin művek.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró-hirdetés 80 lej. Álláskeresőknél 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetés díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Kiadó 40 méter hosszú eszeréppel fedett szin 1500 m² méter területtel. Egy Wertheim-kassza eladó. Cim a kiadóban.

Keresünk 8—10 elemista gyermekhez intelligens hitoktatót. Chimis, rase. gemüre oktatásra. Ajánlatok Tüzes Mór Nasaud intézendők.

Üzlethelyiség és egy kisebb butorozatlan szoba november 1-re kiadó. Nationala Bizt., Regina Maria 6.

Belvárosban új épületben 2 és 3 szobás modern, komfortos lakások kiadó. Főtér 12. Házfelügyelőnél.

Megvételre keresek kézalatt egy ovális szalonasztalt. Cim: Özv. Jámorné, Str. Elisabet (Erzsébet ut) 8. szám.

Okleveles francia-német tanár nő vállal oktatást olcsó árban kezdők és haladóknak. Hármass csoportban is. Társalgással mindkét nyelvben személyenként 100 lej havonta. Friedmanné, Reg. Ferdinand 71.

Varrónó, elsőrangú francia- és angol munkás vállalkozó nagyon olcsón a legkülönbözőféle fazonok készítését, csakis saját lakásán: Calea Victoriei (Magyar u.) 139. Hátul az udvarban.

INGYEN KAP EGY SORSJEGYET

Minden új előfizető, aki egy negyedévi díj fejében 320 lejtt pénztárunknál lefizet

Egy darab egynyolcad sorsjegyet

Aki egy félévi díj fejében 600 lejtt fizet le pénztárunknál

Egy darab egynegyed sorsjegyet, vagy egynyolcad sorsjegy I. és II. osztályát

kapja

ajándék képen teljesen ingyen

Minden régi előfizető, aki egy félévre ujítja meg egyszerre előfizetését és a 600 lejtt közvelelenül kiadóhivatalunknak fizeti be

Egy darab egynyolcad sorsjegyet kap ajándékba

az Osztálysorsjáték okt. 19 és 20-iki huzására.

A sorsjegyek a Kereskedelmi Hitelintézet R. T. Cluj, szerencseszáma közül valók

Raktárunkon lévő zsidótárgyú könyveket olcsón kiadjuk:

Max Nordau: dr. Kohn — — — 25 L

Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszmeáramlatok tükrében — — — — — 25 "

Solem Alejchem: Leégett nemesek — — — — — 10 "

HIREK

A főünnepi istentiszteletek rendje a Ferdinánd király uti nagytemplomban Pénteken, szeptember 30-án. Erew Ros-Hasono reggeli ima 6 órakor, esti ima egy negyed 8 órakor. Szombaton, október 1-én Ros-Hasono I. nap reggeli ima fél 7 órakor, muszaf ima 10 órakor, mincha ima 5 órakor, máariw ima fél 8 órakor. Vasárnap, október 2-án Ros-Hasono II. nap reggeli ima fél 7 órakor, muszaf ima 10 órakor, mincha ima 5 órakor. Az ünnepnapokon dr. Weisz Pál rabbi ur fogja az ünnepi beszédeket mondani. A hitközség előljárásága felhívja az érdekeltek figyelmét arra a körülményre, hogy imaszékjegy nélkül Ros-Hasono, Jam-Kipur és Szukkoth ünnep napjain senkit sem fognak a templomba beengedni, tehát mindenki gondoskodjék a jegyéről. A még fennmaradt néhány imaszékjegy péntek délig váltható ki a titkári hivatalban. A következő ünnepi imarendjét külön fogjuk annak idején közölni.

Veszedelemes gonosztevőket tartóztatott le a kolozsvári rendőrség. A kolozsvári rendőrség a kolozs megyei Taga község határában háromtagú betörőbandát tartóztatott le, melynek tagjai Rosztás József, Moldovan Géza és Majláth Péter, a rendőrség által jóismert, rovtmultuak. A rendőrség egy revolvért és három töltényt talált a letartóztatottaknál, kik eddig két vonaton elkövetett zsebvágást ismertek be. Kihallgatásuk folyik.

A kolozsvári V. kerületi rendőrségnek nincs semmiféle házbérkonfliktusa. Az egyik kolozsvári napilap azt a hírt közölte, hogy a kolozsvári rendőrség V. kerületi komiszáriátusa és a komiszáriátus által bérelt helyiség tulajdonosa között konfliktus tört ki, melynek következtében a komiszáriátusnak rövidesen ki kell költözködnie helyiségéből. A rendőrség könyvelési osztálya részéről annak közlésére kérték fel lapunkat, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert a chestura az V. ker. rendőrség házbérét október 23-ig rendezte és a Gyógyoszereszek Szövetsége, mint ház tulajdonosa a legnagyobb békében él a bérlő rendőrséggel.

Eltűnt egy óceánrepülő. Londonból jelentik: Tokiói jelentés szerint egy óceánrepülő, aki két kísérővel Japánból Sanfranciscoba akart repülni, eltűnt s napok óta nem ad életjelt magáról. Hájók kutatnak az eltűnt óceánrepülőgépet utasai után.

Megjelent a zsidó elemi iskolák olvasókönyve. Katz középiskolai tanár és Groszmann zsidó iskolai igazgató-tanító szerkesztésében megjelent a miniszteri úm által 127185-932. sz. a. jóváhagyva, a zsidó elemi iskolák IV. osztályu olvasókönyve. A könyv a Bnai Brith-páhók, valamint az erdély-bánati izr. központi iroda égisze alatt és támogatásával készült el és eltekintve a szerzők személyétől, már ez egymaga is garancia arra, hogy a könyv legjobb tudás sal, igaz zsidó szívvvel és érzéssel, a legmodernebb kívánalmak szemelött tartásával készült.

A Zsidókórház kérése a nagyközönséghez. A nagyünnep alkalmából a nehéz anyagi válsággal küzdő clujii Zsidó Kórház nyomatékos kéréssel fordul a hitközségek világi és vallási vezetőihez, az egyes minjánok gondnokaihoz, úgy helyben, mint vidéken, hogy az ima és bünbánat közben ne feledkezzenek meg a Zsidókórházról és a Thóra előtt felajánlásaikkban gondoljanak a szegény zsidó betegekre. A kórház emberföltötti munkát végez, ez évben már jóval ezren felül van a fekvő betegek száma, ötezren felül az ambuláns betegeké. Utóbbiak mind teljesen ingyen, a fekvő betegeknek igen nagy százaléká részéül ingyenes gyógykezelésben. A kórház még a mostani igen súlyos helyzetben is sokkal többet tudna tenni a szegény szenvedők érdekében, ha mindenki minimális összeggel segélyezné a kórházat, de hányan vannak még olyanok, akik soha egy fillérrel sem rótták le a tisztvári szeretet adóját. Ezeknek most nyílik alkalmuk zsidó kötelességük leróására és így telítődnek meg az ima szavaival az igazi kegyességgel és jötevással. Egyetlen egy hittestvérünk sem szabad, hogy megfélekedzen a szent ünnepnapokon a legszegényebektől, a szegény betegektől.

Ingyen kap osztálysorsjegyet, minden új és régi előfizetője az Uj Keletnek

Cluj-Kolozsvár, szeptember 27. Az osztálysorsjáték most lezajlott huzásának sokmillióس főnyereményei és a sorsjáték tökéletes lebonyolítása a legnagyobb mértékben felkeltették az érdeklődést az október 19-én kezdődő második osztálysorsjáték iránt. Erre az általános érdeklődésre való tekintettel határozta el az Uj Kelet kiadóhivatala, hogy olvasóit a sorsjátékkal kapcsolatban igen komoly és a mai súlyos viszonyok között páratlan áldozatot jelentő ajándékban részesíti.

Ingyen sorsjegyet kap mindenki, aki most lép be előfizetőink táborába. Még pedig egy nyolcadorsjegyet akkor, ha egy negyedévi előfizetési díjat (320 lej) közvetlenül kiadóhivatalunknak beküld, egy negyedsorsjegyet, vagy pedig egy nyolcadorsorsjegy első- és másodosztályát kapja az az új előfizető, aki egy fél-évre fizet egyszerre elő és a 600 lej előfizetési díjat közvetlenül kiadóhivatalunkhoz küldi be.

Ebből a páratlan akcióból részt kívánunk juttatni régi előfizetőinknek is. Mindazok a régi előfizetőink, akik egyszerre egy félévvel újítják meg előfizetésüket és a 600 lej közvetlenül a kiadóhivatalnak küldik be, ingyen kapnak egy nyolcadorsorsjegyet.

Az ajándéksorsjegyeket a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. (Cluj) szerencseszámai közül szerzzük be.

Siessen, mert október 19-én már sok pénzt nyerhet az Uj Kelet ajándéksorsjegyével.

Dr. Weisz Fülöp, a Palesztina-hivatal vezetője október 9-ig szabadságon van.

Vaskéz. Tegnap lapunkban „Vaskéz” címmel cikket írtunk Kolozsvár legjobban felszerelt fogyasztó és kozmetikus intézetéről, a „Cosmetikáról”. A cikk egy-két sajtóhírbaja között az intézet szakavatott tulajdonosnőjének neve is tévesen jött. A Jorga uca 3. szám alatti kitűnő intézet vezetője Lanczet Róssi, diplomás kozmetikus, aki külföldi módszereivel intézetét nagyvárosi nivóra fejlesztette.

Az évtized legnagyobb alkotása. Zilahy: Két fogoly. 618 old. diszvásonkötésben 90 lej. A szökevény 88 lej. Zilahy legújabb regénye: A lélek kialszik 68 lej. Utánvételt portóval, vagy beküldve portómentes LEPAGE-nál Kolozsvár.

A varsói rendőrség felosztatta a főiskolai hallgatók egy gyűlését. Varsóból jelentik: A rendőrség felosztatta a főiskolai hallgatók egy gyűlését, amelyet a felemelt beiratasi díjak elleni tiltakozás céljából hívtak össze. A rendőrségnek ugyanis az az alapos gyanuja támadt, hogy az összehívók kommunisták és propagandára használják ki az összejövetelt. Ötven őrizetbe vétel történt. Megindul ellenük az eljárás a bíróság előtt is. Közben a főiskolások körében állandóan uszítás folyik, hogy tandíjukat egyáltalán ne fizessenek s ha azt mégis követelnék, egyöntetűen tartózkodjanak a beiratkozástól is.

Hátsóindíjában proklamálták az ostromállapotot. Londonból jelentik: A hátsóindíj Chittagong kerületben a bennszülöttek európaiellenes merényleteire való tekintettel proklamálták az ostromállapotot.

Eljegyzés. Hirsch Baba Fráta és Weinger Mendi Légen jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Churchil volt angol kincstári kancellár súlyos beteg. Londonból jelentik: Winston Churchill volt angol kincstári kancellárt, aki hetekkel ezelőtt Salzburgban paratífuszt kapott, az angol fővárosba szállították s szanatórium-fővárosba szállították s szanatóriumban után újra rosszabbodott.

Firenze környékén hatalmas vihar pusztított. Rómából jelentik: Firenze környékén és a felső Mugello-völgyben, valamint Pistoia Prato körzetében hatalmas vihar pusztított nyomában járó felhőszakadással. Árvizek miatt egyes községek között a forgalom teljesen megakadt. Számos alacsonyabban fekvő épület víz alá került. Két hidat az áradat bedöntött. Arvateban öt halálos áldozata van az árvíznek.

Veszedelemes lánykereskedőt tett ártalmatlanná a varsói rendőrség. Varsóból jelentik: Rendkívül veszedelemes lánykereskedőt sikerült ártalmatlanná tenni, Frenkiel Bernard amerikai kórházi főorvosnak adta ki magát s kórháza számára ápolónőket akart szerződtetni. Ecélből a lapokban is hirdetett. A jelentkezők közül kiválasztotta a szépeket s nyomban jegyeket is rendelt számukra a Danzigból Amerikába induló óceánjáróra. Már 35 leányt sikerült szerződtetnie, amikor a rendőrség gyanut fogott s Newyorkban érdeklődött utána, ahonnan rövidesen megérkezett a válasz, hogy Amerikában nem ismernek ilyen nevű kórházi igazgatót. Az ügyesség leánykereskedelem miatt eljárást indított ellene s őrizetbe vétette.

Egy rajnavideki vendéglős nagy vérengzést rendezett nem fizető vendégei között. Berlinből jelentik: a rajnavideki Alldorffban egy vendéglős borzalmos vérengzést vitt végbe fizetni nem akáro vendégei között. Amikor látta, hogy fizetés nélkül távozni akarnak, lekasztotta fegyverét s közéjük lött többször is. Egyik áldozat lövéstől találva nyomban kiszendvedett s a másik kettőt is haslávés érte, úgy, hogy haldokolva szállították be őket kórházba. A gyilkost letartóztatták.

Elmaradt Jeritza bécsi hangversenye, mert nem kelték el a jegyek. Bécsből jelentik: Jeritza hangversenye elmaradt, mert a jegyeket nem sikerült olyan arányban elhelyezni, hogy a koncert megtartani érdemes lett volna. Az énekesnő este az operában szerepelt.

Szerencsétlenül járt a Róma-Trieszt személyszállító repülőgép. Rómából jelentik: A Róma és Trieszt közötti személyforgalmat lebonyolító postarepülőgép nagy viharba került, aminek következtében kényszerleszállást volt kénytelen végrehajtani. A leszállás közben a repülőgép a grádói molónak repült és lezuhant. A szerencsétlenség következtében Reilmaier Frigyes osztrák utas és Diocoli nevű szerelő meghaltak. A pilóta és a többi utasok könnyebben megbesültek.

Cáfolják az orosz gabona gyöngémínőségéről kolportált híreket. Londonból jelentik: Moszkvából cáfolják az orosz új buza feltűnően gyenge minőségéről terjesztett híreket.

Hálófűlkés repülőgépek fognak közlekedni Svédország és a kontinens között. Stockholmból jelentik: Florman kapitány, a svéd légiforgalmi társaság elnöke most készült el félévi jelentésével a svéd légiforgalmi viszonyokról és ebből a jelentéséből kitűnik, hogy a gazdasági válság ellenére 50 százalékkal emelkedett Svédországban a légi járműveken utazók száma. Az utasok 75 százaléka a kereskedővilág tagjaiból kerül ki, akik a repülőgépen való utazás gyorsaságát, pontosságát és veszélytelenségét előbbre helyezik a vasuton, vagy hajón való közlekedésnél. Viszont tagadhatatlan az is, hogy a svéd utasrepülőgépek elsőrendű teljesítményekkel lepik meg a közönséget. Eddig Malmöböl Párizsba 11 óra hosszat tartott a légi út. Ezt az ideit lecsökkentették 7 órára és a legközelebbi időben már csak 5 óráig fog tartani az ut Malmöböl Párizs ba. Ezt úgy akarják elérni a svédek, hogy a kora reggel induló gépek ezentul nem szállnak le Amsterdamban, ahol eddig az utasok reggelizni szoktak, hanem a reggelit a repülőgépen fogják fel szolgálni. A közel jövőben azután megindítják az éjjeli repülőjáratokat. A gépeken kényelmes hálófűlkéket rendeznek be és így hálófűlkés repülőgépek fognak közlekedni Svédország és a kontinens között. Az utasok ezenkívül bármikor rádióátvitelt adhatnak le az uton levő gépről. Érdekes, hogy a viteldijakat a növekvő forgalom ellenére leszállították Svédországban, úgy hogy a repülőgépen való utazás a gyorsvonati másodosztályu menetjegy árának felel meg. Megállapítja ezenkívül Florman kapitány jelentésében azt is, hogy a svéd légiforgalom bevezetése óta még egyetlen utast sem ért baleset, ami bizonyítja azt, hogy a repülőgépen való utazás aránylag veszélytelenebb, mint a vasuton, vagy hajón való ut.

NAPRÓL NAPRA

Nemrégiben átépítették mozivá a bécsi Strauss-színházat s Scala Kino néven egy éven át működött is. A szociáldemokrata vezetés alatt álló munkásbank érdekkörébe tartozott a Scala de nem találták meg vele a számitásait s most egy színházi érdekeltséggel tárgyalnak, hogy megszabaduljanak a deficités vállalkozástól.

A Deutsches Volksteater október 6-ra tüzte ki Gerhardt Hauptmann „Naplemente előtt” c. legújabb darabjának bemutatóját, amelyen a költő is megjelenik Bécsben. A darab férfi főszerepét Janning, a női főszerepét Reinhardt társulatának volt tagja: Karin Ewans fogja játszani.

Az alkoholmérgezések száma Amerikában újból feltűnően szaporodik. A kórházakban százával fekszenek alkoholmérgezéssel s nem mulik el nap, hogy 4-5 ember bele ne halna az alkoholmérgezésbe. A sajtó erélyes intézkedéseket követel azok ellen, akik methilalkohollal készitik az italokat.

Az osztrák válogatott atléták 62:58 arányban győztek a lengyelekkel szemben. Az eredmény általános meglepetést keltett. A versenyen diszkoszvetésben, a 110 méteres gátfutásban és a 3000 méteres síkfutásban új osztrák, a stafétában és a 110 méteres gátfutásban új lengyel rekordok születtek. Kuzocinszky olimpiai bajnok világrekord kísérlete a két angol mértföldön nem járt sikerrel, mert csak 9 perc 20.9 másodperces időt ért el s így több mint husz másodperccel maradt el Nurmi érvényben lévő világrekordjától. A verseny után az osztrák olimpikeket ünnepeleék. Rintelen dr. tartományi főnök üdvözlő beszédét intézett hozzájuk.

A világ egyik leghíresebb cirkusza, a Sarasani, hamarosan Oroszországba vándorol. A szorjvet megveszi a cirkuszt, amelynek tulajdonosa anyagi zavarokba jutott. Sarasani előbb Oroszországban próbálkozott az eladással, de az orosz állam elhárította magától a vételt.

Chicagóban Baer, akit a nehézsúlyu boxolás első hat embere közé sorolnak Griffith ellen a hetedik menetben kiütéssel győzött. A vesztes is a legjobb nehézsúlyu öklölvívők közé számít.

Nyugalomba vonul Breitner tanácsos. Bécsből jelentik: Breitner tanácsos az év végén nyugalomba vonul. Utódja a színtén szociáldemokrata Robert Danneberg lesz, aki jelenleg a bécsi tartománygyűlés elnöki tisztét tölti be.

Országos cionista kongresszus Szarajevóban. Belgrádból jelentik: Szombaton reggel ünnepélyes külsőségek között nyílt meg a kétévénként összeülő országos cionista kongresszus. Dr. Licht Sándor országos elnök vezetésével felvonnak az ország minden részéből megjelent delegátusok, a „Keren Hajezsd” kiküldöttei, dr. Popsz Friedrich, a hitközségek szövetségének elnöke és más, a zsidó hitéletet képviselő előkelőségek. A kongresszust a szarajevói helyi szervezet elnöke nyitotta meg, majd dr. Licht Sándor mondott nagyhatásu beszédet. A megnyitó beszéd után megejtették a különböző bizottságok megválasztását, amelyeken a Dunabánságot négy delegátus képviseli. Ezek Koródy Lajos, Rosenbaum Sándor, Lampel Pál és Klein Sándor. A kongresszuson elhatározták, hogy néhány hét múlva dunabánsági cionista konferenciát tartanak Noviszádon.

A legolcsóbb magyar lexikon a Genius Kis Lexikon, mely 1618 hasábján 110,000 sorban 40,000 cikket, 300 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fűzve, 150 lej egész vászonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

BER 30.
Háztar-
as, hírek.
— 5.20:
folyam.
temények.
ból. 10:
d Cigány-
30: Szór.
kara.
sok zene.
r.
nek és zene
Puccini és
ekar. Köny-
t. 20: Köny-
Hírek. 12:
Adolf vokál
os időjelzés.
Rádió Élet
ontos időjel-
adás. 5.30:
a rádió.
r hangv.
sony István
Pontos idő
Lantos Jenő
kusok Grün-
2.15: Bauer-
szimfónikus
9.55: Katona.
oraábrándok.
e.
nczene.
gv.
ss: Varázs-
est.
22: Táncczene.
résztetek.
A St. galleni
0: Kabaré.
dalok. 19.45:
20.30: Film.
és Julia. 22:
ne.
20.35: Chopin
ESEK
6 8 lej, vas-
kisebb apró-
resőknek 30
próhirdetés
égés levelet
portóbélyeg
eseréppel fe-
erülettel. Egy
n a kiadóban.
gyermekhez
Chimis, rase.
ok Tüzes Mór
ebb butorozat.
adó. Nationala
en 2 és 3 szo-
akások kiadók.
alatt egy ovális
Jámborné, Str
szám.
tanárnő vál-
kezdők és hal-
ban is. Társan-
személyenként
anné, Reg. F. er-
ancia. és angol-
olcsón és saját
ét, csak Magyar u.)
ii (Magyar u.)

UJ KELET *Legújabb hírek*

Goga óriási viharban interpellált a Titulescu kérdésről

Mégis kizárták a két verekedő cuzista képviselőt

Az összes pártvezérek izgatott hangulatban interpelláltak a Titulescu-ügyről

Vaida mindenre felelt, csak azt nem mondta meg, hogy miért mondott le Titulescu

Bucuresti. Bukarest, szeptember 29. A kamara mai ülésén Manu alelnök visszavonja a Prelipceanu cuzistával szemben tegnap használt rendreutasítást.

Mirescu szocialista a határozatképesség megállapítását kéri, mert csak 34-en vannak jelen.

A jegyzők megállapítják a határozatképességet.

Ionescu Botosanj 30 képviselő aláírásával javaslatot nyújt be a haditengerészeti panamák iratainak bemutatása végett.

Vita az antimilitarista ligáról

Ghimbasanu lupista szerint Adam Marcel cuzista képviselő tegnap azt állította róla, hogy ő és Pavel résztvettek a háborúellenes liga vasárnapi gyűlésén, amit a rendőrség szétoszlalt. Ez nem felel meg a valóságnak. Mindketten Hunyad megyében voltak a választásokon.

Demosthene Botez: És ha ott lettek volna, ezt sem kellene szégyenlenni.

Ghimbasanu: Beléptem a ligába, amelynek több kitűnő egyetemi tanár is a tagja, köztük Demosthene Botez, mert a háború ellensége vagyok, de ha igaz, hogy a ligában kommunizták viszik a szót és azok irányítják, akkor levonom a konzekvenciákat.

A papírközpont különös politikája

Leon lupista a papírközpont politikáját teszi szóvá. Előadja, hogy a kormány az osztrák kereskedelmi szerződés megkötésével egyidejűleg 330 vagon papírt rendelt Ausztriától abban a reményben, hogy ezzel letörök a papírtörést tulajdonosait. Hol van ez a papír?

Socor: A papírközpont egy kiküldöttje kiutazott Bécsbe, ott megvásárolt 75 vagon papírt és rávette az osztrák papírgyárosok szindikátusát, ne szállítsák le Romániának a 330 vagon.

Mirto miniszter megígéri, hogy meg fogja vizsgálni ezt az ügyet.

Roman kormánypárti a mezőgazdasági cselédek betegpénztári tagságát teszi szóvá.

D. R. Ioanicescu miniszter: Solomon Virgil már törvényjavaslatot nyújtott be hozzájárulással ebben az ügyben.

Mirescu: Csodálkozom, hogy a miniszter ur hozzájárult egy javaslatához, amely szoros ellentétben áll a nemzetközi szerződésekkel.

Stefanescu többségi a törzstök ellen beszél. A miniszter mondja meg a véleményét a kartellek vezetőinek.

Mirto: Nem szónokolok, ez nem hatja meg őket.

Ezután P. Ioanicescu a CFR ügyében mondja el interpellációját.

Kizárik a két verekedő cuzista képviselőt

A kamara ma délutáni ülésén Lupescu alelnök, aki szavazat alá bocsátja a fegyelmi bizottságnak Robu és Adam cuzista képviselőkre vonatkozó javaslatát, amelynek szavazása tegnap eredménytelen volt. A kamara 114 szavazattal 42 ellenében megszavazta a javaslatot és így a két képviselő 10-10 napos kizárása véglegessé vált.

Ezután Goga jelentkezik szólásra és kijelenti, hogy kérdést akar intézni a kormányhoz Titulescu lemondása ügyében.

Lupescu alelnök kéri, halassza el felvételét addig, amíg Vaida miniszterelnök és külügyminiszter megérkezik.

Gogát nem hagyják szóhoz jutni

Goga mégis beszélni akar, de a többség óriási zajt csap és nem engedi szóhoz jutni. Valóságos vihar tör ki, úgy, hogy Lupescu kénytelen lesz az ülést felfüggeszteni.

Szünet után Manu lelkész veszi át az elnöklést, de most az ellenzék csap hatalmas zajt és hiába az elnök minden igyekezte, nem tud csendet teremteni. Mégis megadja a szót a konverziós javaslatához feliratkozott Ghita Vasiescu kormánypártinak, akinek a beszédéből azonban a fül-süketítő zajban egy szót sem lehet érteni és ezért a gyorsírók fülébe diktálja a beszédet. Különösen a lupisták fokozzák a hatalmas lármát, úgy, hogy Manu végül szintén felfüggeszti az ülést.

Ezalatt megérkezik Vaida miniszterelnök, akit a Ház nagy tapsal fogad.

Most Pop.Csicsó foglalja el az elnöki széket és megmagyarázza Gogának, hogy a mai ülés napirendjén csak a konverziós javaslat szerepel és a délelőtti üléseken vannak a napirend előtti felszólalások és interpellációk. Az elnök megadta volna Gogának a szót, tekintettel a komoly kérdésre, ha előzőleg bejelentette volna, hogy az elnöknek módjában állott volna a külügyminisztert értesíteni, hogy legyen jelen az ülésen. Ez azonban nem történt meg. Miután most a külügyminiszter már jelen van, kivételesen megadja a szót.

Mégis beszélhetett Goga a Titulescu-ügyről

Goga Octavian mindenekelőtt leszögezi, hogy ő közölte Gafencu külügyi alminiszterrel, hogy ma beszélni kíván. Megőrzi nyugalmát és kéri, hogy mások is őrizzék meg. Sem a kormány, sem Titulescu helyére nem vágyódik, de meg kell kérdeznie a külügyminisztert, nem volna-e szükséges megindokolni Titulescu lemondását, mert az, hogy Madgearu képvisel-

je az országot a Népszövegé, az korántsem nyugtatja meg a közvéleményt. Titulescu lemondásával megszakad az a kontinuitás, amely külpolitikánkat eddig jellemezte. Ha személyi nézeteltérésekről van szó, úgy azok nem érdeklik, de ha a koncepcióban van ellentét, úgy az ország megnyugtatást vár.

Dr. Lupu beszél ezután, aki szintén hangsúlyozni kívánja, hogy külpolitikai kérdésekben nincs nézeteltérés a pártok között. Hangoztatja Titulescu érdemeit és mindent el kell követni, hogy őt el ne veszítsük. 1920-ban tagja volt a Vaida-kormány, amelyet különböző rágalommal eltávolítottak a helyéről. (Taps. Eljen Vaida! — kiáltások.)

Lupu: Eljen Vaida, éljek én, de haljatek meg ti. Hangsúlyozza azután, hogy híve a békepolitika pregnáns folytatásának minden irányban.

Bratianu György sajnálja, hogy külpolitikai kérdéseknél olyan vihar keletkezett, mint az ülés elején. Reméli, nincs nézeteltérés a határok integritása tekintetében.

Victor Antonescu liberális attól tart, hogy a kormány a nemzetközi életben nehézségei lesznek. Ismeri Vaidát, akiről Clemenceau, amikor a párizsi béketárgyalásokon együtt vettek részt, így nyilatkozott előtte: Nagyszerű emberek ezek az erdélyiek. Meg is bízik Vaidában, de magyarázatot kér tőle.

Argetoianu: Én nem tudom elképzelni, hogy ne Titulescu legyen az ország képviselője. Beszarabia úgynevezett, de létezik a mi kapcsolatunk Oroszországgal. Nagyon fontos volna, hogy a diplomáciai

Tűzvészben semmisült meg a belga főváros villamosüzemének főtelepe

Brüsszel háromnegyed része egész éjjelen át világitás nélkül állott

Brüsszel, szept. 29. A belga főváros villamosüzemének főtelepe az összes nagy turbinákkal és gépekkel együtt tűzvészben megsemmisült. A lángok hihetetlen gyorsasággal elharapóztak a telepen, úgyhogy a munkásoknak pánik szerűen menekülniök kellett munkahelyeikről. A tűzoltóság nagy apparátus-

sal vonult ki, de nem sokat menthetett meg.

A főváros több mint háromnegyed része egész éjjel villanyvilágitás nélkül állott, mert egy épen maradt mellék villanytelep nem tudott megfelelő mennyiségű áramot szolgáltatni a főtelep áramának pótlásául.

Halálraítélték és ki is végezték a pesthidegkuti gyilkosság vádlottját

Budapest, szept. 29. Három napi tárgyalás után csütörtök délelőtt hirdette ki ítéletét a pesthidegkuti statáriális bíróság Eder Józsefnek, a pesthidegkuti rablógyilkosság vádlottjának bűnperében.

A tárgyalás azért huzódott három napon keresztül, mert Eder József mind végig tagadta a reárott bűnselekményt. Ezzel szemben a tanuknak egy tekintélyes része felismerni vélte Eder Józsefben a bűnselekmény elkövetőjét és erre a vallomásra le is tette az esküt.

Annak ellenére, hogy a bíróságnak pozitív bizonyítékok nem állottak rendelkezésére Eder József bűnösségének alátámasztására, mégis a rendkívül terhelő vallomások alapján bebizonyították vette a bűnselekményt és ennek alapján hozta meg ítéletét, mely kötéltálati halálra szól.

Az ítélet kihirdetése után a bíróság kegyelmi tanácsá alakult át.

A kegyelmi tanács nem ajánlotta kegyelemre Edert és délután öt órakor a gyűjtőfogház udvarán meg is történt a kivégzés.

összeköttetést a szomszéd országgal megvalósítsuk. (Taps a lupisták és szocialisták oldalán). Gazdasági és állambiztonsági szempontból van erre szükség. Kívánom, hogy a kormány sikkere legyen külpolitikai téren és ezzel ellensúlyozhassa a belföldi kellemetlenségeket.

Radaceanu szocialista szerint az a kérdés, diplomáciai kapcsolatba lépünk-e Oroszországgal, vagy sem? Nem érdekli Titulescu személye, de az az impressziója, hogy primadonnáskodik. Szükségesnek tartja a közvetlen tárgyalásokat Oroszországgal.

Cuzának nem kell az egész Népszöveg

Cuza gunyos hangon beszél és nagy derűtséget kelt, amikor azt mondja, hogy mélyen fájlalja, hogy nem leszünk képviselve a Népszövegé, a zsidók és bankárok kölcsönkövetítő társaságánál. Nem kell olyan nagyon busulni, hogy Titulescu nem ment oda. Titulescu jó szónok, kitűnő társasága van és jó reklámmal dolgozik, de nem jó diplomata. Vannak sokkal jobb diplomataink is. Ami az oroszokat illeti, addig nem léphetik velük diplomáciai összeköttetésbe, míg Beszarabia fölötti szuverenitásunkat el nem ismerik és vissza nem adják a moszkvai kincseket.

Zelea Codreanu: Hallja meg az ország és a külföld, amikor Románia határaitól van szó, mindannyian megvédjük azt.

Vaida válaszol

Vaida miniszterelnök válaszol a felszólalásokra. Nagyon csodálkozik azon, hogy ilyen külpolitikai vita fejlődött ki. Eddig ha ilyen külpolitikai kérdésekről volt szó, akkor mindig előzőleg értesítették a külügyminisztert. Ő az ellenzékkel mindig lojálisan járt el és tájékoztatta a külpolitikai kérdéseiről.

A szónokok egyébként mindegyik más más álláspontot foglalt el, egyesek igen fájdalmasan érintették őt. Az egyik szónok a Népszövegéről nyilatkozott különösen hangosan. Ki kell jelentenie, hogy a kormány a Népszövegét rendíthetetlen híve, azok vagyunk és azok is maradjunk a jövőben. (Nagy taps.)

Madgearu Románia genfi megbízottja a jelen időpontban. Meg vagyunk győződve, hogy az új generációnak ez a kitűnő tagja elsőrangú szakképzettségével és pompás képességeivel jól fogja képviselni az országot Genfben. Egyébként addig, amíg megbízatásának szolgálatában áll nem is szokásos, hogy kritikával illessék.

Ami a külpolitikai helyzetünket illeti, arra nézve csak a külügyi bizottságnak nyújthatok felvilágosítást. Ha a külügyi bizottság többsége nem helyeselelné álláspontunkat, úgy készséggel állunk majd a kamara bizalmi szavazata elé. Csak annyit kívánok még hangsúlyozni, hogy Franciaországgal a háború óta mind a mai napig a legbensőbb kapcsolatokba élünk és mindig éreztük baráti támogatását és védelmét. Ami Oroszországot illeti, mi harmónikus kapcsolatokat akarunk ezzel az országgal is megteremteni. A konkrét tárgyalásokról azonban szintén csak a külügyi bizottságban nyújthatok felvilágosítást.

Vaida nem tudja, miért mondott le Titulescu

Ami Románia londoni követének a lemondását illeti, erre nézve sem szolgálhatok felvilágosítással, mert nem ismerem a lemondás okait. Mihelyt ezekről tájékozva leszek, fel fogom világosítani a pártvezéreket, de remélem, hogy Titulescu megmarad az ország külpolitikájának szolgálatában, amelynek olyan értékes munkása.

Goga válaszában kijelenti, hogy nincs megelégedve a miniszterelnök válaszával. Ő nem a francia, vagy orosz kapcsolatokról érdeklődött, hanem kizárólag a londoni követ távozásának okairól.

Ujabb nagy armozgalmak várhatók a newyorki tőzsdén. Newyorkból jelentik: Attól tartanak, hogy a novemberi elnökválasztások előtt az értékpiacon politikai természetű hírekkel kapcsolatban újra nagyobb armozgalmak színhelye lesz.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomdája, Cluj-Kolozsvár, Strada Garza 100 (v. Brassai a.) 12. sz. Telefon 277.